

Naročnina

Dnevna izdaja

za državo SHS

mesečno 20 Din

polletno 120 Din

celoletno 240 Din

za inozemstvo

mesečno 35 Din

nedeljska izdaja

celole no v Jugo-

slaviji 50 Din, za

inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cencoglasov
1 stoip. peči-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravištva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pred odločitvijo.

Naše politično življenje je dospelo k težki in za daljšo dobo važni odločitvi. Dva nasprotujoča si koncepta, ki se že vsa leta od konstituantne sem bijeta za zmago, sta trčila z vso silo drug proti drugemu in silita k odločilni potezi. Ali sporazum vseh treh narodov, ki so ustvarili in tvorijo to državo, ali nadaljevanje dosedanje prakse in vlade močnejšega nad manjšim in številčno slabejšim; ali sporazum ali nadvladje.

Važnosti te odločitve se bolj kot kdaj zaveda ves parlament, zlasti pa radikalna stranka, ki prevzema odgovornost za ta korak. Srečne okoliščine in spretno delo naših poslancev je Belgradu te dni predložilo vso stvarnost in upravičenost slovenske zahteve po iskrenem in lojalnem sporazumu, do katerega mora priti in bo prišlo, gre le zato, kdo bo med Srbi njegov izvršitelj.

Centralistična, nedemokratska uprava in vlada države se je sama onemogočila.

Zunanje-političen koncept centralistov, ki je favoriziral srbske interese in zanemarjal hrvatske in slovenske, je doživel pod Ninčičem popoln krah. Italijan, ki je na slovenski in hrvatski meji vsled belgrajske popustljivosti dosegel maksimum svojih v sedanjosti ostvarljivih aspiracij, je z isto robustnostjo kot nekdanj proti Gorici, Trstu, Reki in Dalmaciji, udaril sedaj na — Kosovo polje. Prav nič ga niso ovirale Ninčičeve žrtve, ki jih je s toliko lahkomišelnostjo metal latinskemu sosešču, ko ni šlo za srbske pokrajine in srbske koristi. Italijansko-albanski pakt pomeni Mussolinijevo ofenzivo na Balkan preko Južne Srbije, preko Kosovega polja. Tu je naša zunanja politika dobila udarec v ledja, ranjen je bil srbski življenjski razred, Ninčič je to razumel, priznal svoj poraz in šel.

Novi zunanji minister je odklonil vsako izjavo o svojih namerah in gotovo se ne motimo, če trdimo, da bomo na njegovo izjavo še precej dni čakali. Kajti položaj, v katerem je zašla država pod Ninčičem, nujno tirja novo orientacijo in novih metod. Bolj kot navadno pa je v tem trenutku odvisna zunanja politika od notranje konsolidacije države, od ureditve in upostavitve našega gospodarstva in likvidacije vsaj glavnih notranje-političnih sporov med državotvornimi narodi.

V notranji politiki nas je centralizem dovedel do desolatnih razmer v vrhovni državni upravi, do absolutne sterilnosti parlamenta in vlade, do mrtvila, ki ga enoletni napori niso niti za korak premaknili, tako da je s tega stališča povsem razumljivo, da so se pojavili glasovi, da je naša demokracija odpovedala in bodo nevzdržne razmere vodile v diktaturo.

To so negativni vplivi, ki so pritirali razvoj v akuten stadij in silijo k odločitvi.

Pozitivno smo zlasti Slovenci pokazali v teh težkih dneh, da nam je obstoj naše narodne države nad vse, da smo pripravljeni in hočemo zastaviti vse svoje moči, da naš narod najde izhod iz gospodarske propasti, da sodelujemo pri reševanju naših skupnih koristi z vsemi in vsakomur, ki razume in hoče zadovoljiti po načelu iskrene bratske enakopravnosti tudi naše zahteve.

Gospod Uzunović, ki je poln sladkih besedi, je storil pri sestavi svoje vlade težko popravljivo napako in tako zakrivil, da nismo že prejšnji teden dobili vlade, ki bi reprezentirala Srbe, Hrvate in Slovence, močne vlade, ki bi edina mogla prevzeti odgovornost za važne odločitve, ki jih mora storiti, če hoče kreniti naš državni voz na novo pot navzgor.

Pa za nas Slovence je tudi ta Uzunovičeva napaka dobrodošla. Njene koristi smo že včeraj podčrtali. Dala je povod, da je voditelj našega naroda stopil v ospredje vse politične pozornosti, povzročila, da je Belgrad pet dni razpravljale o Slovencih, pet dni nas hvalil in se zavzemal za nas.

Z najbolj kompetentnih mest smo čuli priznanje naših narodnih in kulturnih zahtev ter odobravanje našega programa. Teh pet bojevitih dni se zdi, je več doprineslo k medsebojnemu razumevanju, kot cela leta poprejšnjega trdega dela. Simpatije do Slovencev, ki so se poprej le sporadično pojavljale pri posameznih najdalekovidnejših srbskih politikih, so sedaj dobile enotni izraz v vsej srbski javnosti brez ozira na politično opredelitev.

Ta soglasen dobrohoten sprejem nastopa dr. Korošca nam je pridobil novih prijateljev. Prebili smo led, ki ga je nagromadilo stalno denunciranje naših domačih ovaduhov in po-

vokatorjev zlasti iz jutrovske družbe, ki je vsa leta črpala svoj obstanek iz neinformiranosti belgrajske javnosti o slovenskih zadevah in prilikah. Prebili smo steno nezaupanja, s katerim so srbske politične stranke sprejele vsak predlog, ki je izšel iz Slovenije, zlasti vsako zahtevo v zmislu našega narodnega političnega programa.

Tako smemo trdno upati, da so zadnji dnevi prinesli veliko koristi državi in nam Slovincem še posebej. Poglobilo se je medsebojno zaupanje, spoznanje in spoštovanje, ki tvori zdrav temelj za trajno vzajemnost. Izid vladne krize na teh pridobitvah ne

more prav nič izpremeniti. Če se ohrani radikalno-radičevski režim, ali tudi če se ta režim zaostri, slovesa, ki smo ga te dni izvajali Slovenci, nam ne more več vzeti. Konsolidacija države, misel enakopravnosti in sporazuma beleži razveseljive trajne pridobitve.

Vstop Slovencev v vlado g. Uzunoviča bi bil le zunanji izraz tega napredka, ki bo pa rasel in kot najvažnejša tvorna sila v našem državnem življenju preko vseh nasprotij zmagoval in zmagal, pa naj bo to radikalno-radičevski vladi prav ali ne. Ideja sporazuma je na zmagovitem pohodu.

Komunike Jugoslovanskega kluba o pogajanjih z g. Uzunovičem.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Jugoslovanski klub je imel danes popoldne sejo. O posvetovanju je izdal komunike, v katerem pravi, da je dobil za Božič od g. Uzunoviča vabilo, da vstopi tudi Slovenska ljudska stranka v vlado. Ker pa g. Uzunović ni dal dovoljnih pojasnil in dovoljnega jamstva za uspešno delo, g. dr. Korošec ni mogel iti tako na slepo v Uzunovičev kabinet. Po božičnih praznikih so takoj govorili, da bo vendarle šla Slovenska ljudska stranka v vlado g. Uzunoviča, toda do

danes g. Uzunović ni obnovil pogajanj z g. dr. Korošcem, da si je v pogovorih s časnikarji večkrat rekel, da želi tako on, kakor tudi radikalni klub, da vstopi tudi Slovenska ljudska stranka v vlado in se tako sestavi sporazumna vlada, v kateri bi bili zastopani po večinskih strankah Srbi, Hrvati in Slovenci. Tako obnašanje g. Uzunoviča ni iskreno, Slovenci pa hočejo sodelovati samo v vladi, ki hoče pošteno in iskreno delati za dobrobit vseh treh narodov v državi.

Radikalni klub o vstopu SLS v vlado.

ODLOČILNA SEJA RADIKALNEGA KLUBA. — POROČILO G. UZUNOVIČA. — UZUNOVIČ ZNOVA IZRAŽA ŽELJO, DA VSTOPI SLS KOT PREDSTAVITELJICA SLOVENCEV. PASIČEVCI SE BODO POKORILI VEČINI. — DISCIPLINA V KLUBU. — 24 GOVORNIKOV. — JUTRI SE SEJA NADALJUJE.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Danes ob 6 zvečer se je sestel radikalni klub. Navzočih je bilo približno 100 poslancev. Podpredsednik g. Hija Mihajlović je otvoril sejo in je dal besedo najprej g. Uzunoviću. G. Uzunović je podal obširno poročilo o dogodkih v zadnjem času ter je navedel kot glavni vzrok zadnje vladne krize nelojalno obnašanje g. Stjepana Radića, ki je s svojimi govori povzročil večkrat vladi neprijeten položaj. Poudaril je, da g. Davidović ni mogel sestaviti vlade in da je moral radi tega vrniti mandat. Zato je bila radikalna stranka znova prisiljena, da prevzame sestavo vlade in je dobil mandat za to zopet on, Uzunović. Ni pa bilo drugega izhoda iz položaja, kakor da sestavi vlado zopet s HSS. Ali radikalna stranka ni marala, da bi poleg radikalov bila v vladi samo HSS. Zato so začeli delati na to, da vstopijo v vlado tudi Slovenci, in sicer Slovenska ljudska stranka kot predstavnica Slovencev. Zaenkrat ni bilo drugega izhoda. Prosi poslance, da hladno presodijo položaj, koristi države in radikalne stranke. Prepričan je, da bo stranka ostala disciplinirana in da ne bo prišlo do kake cepitve.

G. Uzunović je govoril jako premišljeno in zelo obzirno glede na pasičevce. To se je takoj pokazalo pri govorih pasičevca g. Ranka

Trifunoviča in g. Milutina Dragovića, ki sta večkrat poudarila, da se bo manjšina pokorila večini. G. Uzunović se je posebno dolgo bavil tudi z vprašanjem sodelovanja Slovenske ljudske stranke v vladi. Rekel je, da se resno dela na tem, da se stvorijo koalicijska vlada Srbov, Hrvatov in Slovencev in da je prepričan, da bo do take vlade prišlo.

Za g. Uzunovičem je govoril prvi g. Ranko Trifunović. Baval se je na dolgo z delom radikalno-radičevske vlade in jo je naravnost obdolžil, da je ona zakrivila sedanjo veliko gospodarsko krizo. Obžaloval je, da se med parlamentarci, zlasti pa med radikali ni našla civilna oseba, ki bi mogla prevzeti prometno ministrstvo in da je moral to ministrstvo prevzeti general.

Za njim je dobil besedo g. Milutin Dragović. Tudi on je obširno kritikoval nedelavnost radikalno-radičevske vlade in izrekel mnenje, da bi se razmere v vladi zboljšale samo tedaj, ako bi vstopila vanjo tudi Slovenska ljudska stranka in bi radikali dobili tako protitež proti radičevcem.

Ker je bilo prijavljenih še 24 govornikov, je podpredsednik g. Hija Mihajlović sejo ob 9 zaključil in naznanil, da bodo nadaljevali posvetovanja 30. t. m. dopoldne.

Radić se klanja Nikoli Uzunoviću.

SKLEPI HSS. — RADICEVCI POSEBEJ POZDRAVLJAJO MINISTRE NEPARLAMENTARCE.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Danes ob 9 je pričela seja kluba HSS. Seji je prisostvovalo 39 poslancev ter vsi ministri HSS razen dr. Šuperine, ki se radi boleznimi ni mogel udeležiti seje. Radi boleznimi so bili odsotni še dr. Pernar in nekateri drugi poslanci HSS, ki so se brzojavno oprostili. Sejo je otvoril predsednik HSS g. Stjepan Radić s kratkim uvodnim govorom, nakar se je vršila volitev novega predsedništva kluba HSS. Za predsednika kluba HSS je bil izvoljen dr. Šibenik. Nato se je vršila razprava o političnem položaju, ki je trajala do pol 2 popoldne. Izdali so naslednji službeni komunike:

»Sklepi na seji kluba HSS v Zagrebu dne 29. dec. 1926:

1. Sprejemamo novo vlado g. Nikole Uzunoviča s popolnim zaupanjem, ker je sestavljena na temelju politike narodnega sporazuma, z naložo hitrega in uspešnega zakonodajnega dela ter s to posebno svrhu, da sprejme narodna skupščina državni proračun in zakon o izenačenju davkov ter iste zakonske osnove, ki so šle že skozi min. svet in ki se nahajajo pred posameznimi odbori in to imenoma zakon o dalmatinskem agraru in o vrhovni upravi.

2. S posebnim zaupanjem pozdravljamo tiste nove člane vlade, ki bodo stavili ministrstvu na razpolago vse svoje strokovne iz-

kušnje in sposobnosti, kajti:

a) V tem vidimo najsigurnejšo pot, da se vodijo državni posli po življenjskih narodnih potrebah.

b) Globoko smo prepričani, da more samo vlada s strokovnimi ministri v nepolitičnih sorih spet dvigniti parlamentarizem, zjamčiti pri nas parlamentarno vladavino ter osvoboditi narod od bojazni, da upropašajo vedno bolj in bolj narod in državo sicer nesposobni in včasih koruptni parlamentarci, izbrani nelegalno in z nasiljem, čeprav pod pretvezo narodne suverenosti in parlamentarizma.

3. Vztrajamo popolnoma na memorandumu, ki ga je sestavilo predsedništvo kluba HSS in ki ga je izročil predsednik HSS 17. dec. 1926 tedanjemu mandatarju krone in sedanjemu predsedniku vlade g. Nikoli Uzunoviću. Računamo stalno s tem, da se bodo zahteve tega memoranduma uresničile in to tem bolj, ker vsebujejo določila in obveznosti, ki so jih prevzele napram narodu vse dosedanje vlade narodnega sporazuma.

RADICEVE POBOZNE ŽELJE.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Današnji »Dom« napada v enem članku dr. Korošca, v drugem pa pravi, da bodo enega od prostih ministrskih portfeljev dobili radičevci, drugega pa radikali.

Slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“.

Silvestrov večer.

Velika dvorana hotela „Union“

Radić se boji za svoje podtajnike.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Ker so se pojavile govorice, da nameravajo odpraviti mesta podtajnikov v raznih ministrstvih, so časnikarji vprašali g. Stjepana Radića, kaj je na tem. G. Stjepan Radić je izjavil, da bodo radičevci obdržali vsa dosedanja podtajniška mesta, le podtajniško mesto v prometnem ministrstvu bodo zamenjali s podtajniškim mestom v ministrstvu za šume in rude.

Kongres Davidovičeve stranke

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Danes popoldne je pričel tukaj kongres demokratske stranke. Glavni referat je imel belgrajski župan dr. Kumanudi, ki se je predvsem pečal z načrtom dr. Voje Markovića o samoupravi. Kritikoval je tudi sedanji zakon o oblastnih samoupravah in je poudaril napake oblastnih samouprav, ki ne ustrezajo kulturnim in socialnim potrebam ljudstva. Posvetovanja bodo jutri nadaljevali.

NOVA HRVATSKA STRANKA.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Tukaj se je osnovala nova politična stranka »Hrvatska narodna Starčevićeva stranka«. Državnopravni program nove stranke poudarja, da živijo v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev trije narodi in da se naj izpelje državna ureditev v smislu zveze svobodnih držav vseh treh narodov.

CEPLJENE LISTE HSS V DALMACIJI.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Današnji »Dom« poroča, da sta bili v biogradskem okraju v Dalmaciji vloženi dve kandidaturi listi HSS za oblastne volitve. Ena lista se je izbrala na sestanku v Preki ob navzočnosti odposlanca vodstva HSS Bačinića, druga lista pa se je določila na sestanku v Suhošani ob navzočnosti odposlanca vodstva HSS Stjepana Košutića. O tem spornem slučaju je razpravljalo vodstvo HSS v Zagrebu in se je storil sklep, da se smatrata obe listi kot listi HSS in da morejo pristajati HSS glasovati tako za eno kakor za drugo listo.

ZELEZNIŠKI PROMET V LIKI VZPOSTAVLJEN.

Zagreb, 29. dec. (Izv.) Kakor poroča tukajšnja železniška direkcija je promet na liški progi, ki se je moral radi silnih snežnih zametov v zadnjih dneh prekiniti, zopet vzpostavljen.

Italija in nova jugoslovanska vlada.

Rim, 29. decembra. Tukajšnja politična javnost je z napetostjo sledila poteku vladne krize v Jugoslaviji. Napadi proti Jugoslaviji so ponehali in iz pisanja listov je razvidno, da bi Italiji ponovno zblizanje ne bilo neljub. »Popolo d'Italia« piše, da je novi zunanji minister dr. Perić dober poznavalec donavsko-jadransko-baltskih problemov, ker je sodeloval na mirovni konferenci v Parizu. Ako bo dr. Perić dobro proučil italijansko-albanski prijateljski pakt, se bo prepričal, da ni v njem ničesar, kar bi moglo vzbujati jugoslovanske skrbi. Italijansko javno mnenje je bilo sicer nad znanim stališčem enega dela jugoslovanskega javnega mnenja nasproti ratifikaciji nettunskih pogodb in prijateljski politiki nasproti Italiji neprijetno presenečeno, sedaj pa mirno pričakuje razčiščenje položaja. Italijansko prijateljstvo je prijateljstvo veselile. Radić hoče pogosti Jugoslavijo v naročje Rusije. To bi nasprotovalo potrebam Male antente, ne pa italijanski zunanji politiki, ki je sklenila prijateljstvo z Belgradom in živi v pristranih odnosih tudi z Moskvo.

WILSONOVA MIROVNA NAGRADA.

v New York, 29. decembra. (Izv.) Senator Elihu Root je radi svojih zaslug v interesu mira prejel nagrado »Woodrov Wilson« v znesku 25.000 dolarjev.

Italijansko-nemška pogodba podpisana.

Rim, 29. dec. (Izv.) V dvorani zmage v »Palazzo Chigi« je bila danes popoldne podpisana nemško-italijanska izmiritvena in arbitražna pogodba — ne prijateljska, kakor jo je v prvem trenutku imenovala pomotoma Agenzia Stefani. Za Italijo je podpisal pogodbo sam Mussolini, za Nemčijo pa nemški zastopnik pri Kviralu baron v. Neurad. Akt podpisa se je izvršil v največji skromnosti in preprostosti. Pogodba bo registrirana pri Društvu narodov in se bo jutri objavila v Berlinu in Rimu.

Pogajanja za sklenitev omenjene pogodbe so se vršila tekom letošnjega poletja in brez vsake naglice. Zastopniki obeh držav so hoteli v miru proučiti podrobnosti pogodbe, da bi s tem ustvarili in omogočili stalnost sklenjenih določil. Mussolini in Stresemann sta že poudarila, da ni naperjena omenjena pogodba proti nobeni drugi sili in da ne zasleduje nobenih političnih ciljev. Italijansko-nemška pogodba je sklenjena po vzorcu švicarsko-nemške in švicarsko-italijanske pogodbe in ne vsebuje nobenih določil, ki bi bila v nasprotju z duhom politike Društva narodov. Politični pomen sklenjene pogodbe je v tem, ker se z njo nudi možnost, da se uredi cel kompleks vprašanj, ki interesirajo oba naroda, na pod-

lagi sporazuma in politike mira. Politični krogi ugotavljajo z zadovoljstvom, da so se s to pogodbo prepodili vsi oni oblaki, ki so doslej zatemnjevali horizont posebno glede vprašanja južne Tirolske in narodnih manjšin in da niso ločila obeh dežel nikdar globokožežna nasprotja. Oba naroda sta bila po vojni pri sklepanju mirovne pogodbe v svojih pravicah prikrajšana in potisnjena ob stran. Radi tega je med obema narodoma več zblizujočih nego ločilnih točk. Dasi obstoja med pripadniki obeh narodov na mnogih svetovnih tržiščih huda konkurenca, ni nikakih kolizij, kar se tiče političnih interesov Italije ali Nemčije. Končno se omenjena pogodba označuje v tukajšnjih političnih krogih kot steber miru v Evropi.

Rim, 29. dec. (Izv.) Italijansko-nemška pogodba, ki je bila podpisana danes popoldne v palazzo Chigi, vsebuje 16 členov, ki določajo, da se morajo vsi sporni slučajji med obema državama rešiti na prijateljski in običajni diplomatski način. V teh spornih slučajjih naj razsoja posebna stalna izmiritelna komisija; če se pa tej ne posreči izmiriti, naj razsoja o sporni zadevi mednarodno razsodišče v Haagu.

Ogrska politika.

Budimpešta, 29. decembra. Grof Zichy je včeraj javno dementiral vesti, da nameravajo krščanski socialci preiti v opozicijo. Rekel je, da hoče njegova stranka le prevzeti dolžnost kontrole nad vlado, ker manjka v parlamentu opozicija.

Glede prestolnega vprašanja je grof Zichy izjavil, da je popolnoma izključeno, da bi se novi parlament pečal s kraljevim vprašanjem: grof Bethlen je prepameten, da bi mislil na kaj takega. Kar se pa tiče poročila, da namerava parlament postaviti narod pred gotovo dejstvo, je to naravnost abotno, ker bi tako ravnanje vsaki vladi zlomilo vrat. Ravno tako napačno bi bilo, ako bi legitimisti ustvarili tak fait accompli, ker bi se s tem povzročili novi strankarski boji in bi Ogrska zaigrala vse dosedanje uspehe.

JUGOSLAVIJA IN OGRSKA.

Budimpešta, 29. decembra. »Pester Lloyd« priobčuje pogovor svojega belgrajskega poročevalca z novim jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Perićem. Dr. Perić je izjavil, da se jugoslovanska politika nasproti Ogrski v nobenem oziru ne izpremeni, marveč se bo v dosedanjem pravcu sistematično razvijala dalje. V kratkem se imenuje nov poslanik za Budimpešto.

Položaj v Litvi.

Kowno, 29. dec. (Izv.) Ljudska socialistična stranka je objavila v prvi številki svojega glasila »Lietuvos Zienios«, ki je izšla po prvu:

»Vojaški intermezzo se kaže nazumaj kot domač nesporazum in ljudski socialisti se bodo v interesu miru in varnosti države držali skrajne rezerve. Vendar morajo demokratično misleči ljudski socialisti državni udar obsojati, dasi na ljubo notranjemu miru prepustijo vodstvo državnih poslov nacionalistom. To stalšče zavzema stranka v pričakovanju boljših časov.«

Notranji minister Musteikis je izjavil, da komunizem v Litvi nima tal in da ga bo vlada popolnoma zairla.

RUSKO JAVNO MNENJE PROTI LITVI.

Moskva, 29. decembra. Vest, da so v Kownu ustrelili štiri komuniste (katero vest je litvanska vlada v tem dementirala), je vzbudila v tukajšnji javnosti veliko razburjenje. Tisti politični krogi, ki zvezi z Litvo nikoli niso bili naklonjeni, naglašajo, da je bila Litvi prijazna politika Sovjetski Rusiji le v škodo, ker je bila glavna ovira za sporazum s Poljsko. Listi zahtevajo, naj vlada svojo politiko nasproti Litvi popolnoma izpremeni in se raje sporazume s Poljsko.

Ameriško javno mnenje proti intervenciji v Nicaragui.

Washington, 29. decembra. Velik del ameriškega javnega mnenja in političnih krogov je proti ameriški intervenciji v Nicaragui. Posebno ostro se izjavlja proti temu zneni senator Borah. Borah trdi, da so revolucijo v Nicaragui v prvi vrsti zanetili ljudje iz Washingtona.

Včeraj je senator Borah o tem predmetu govoril z državnim tajnikom Kelloggom. Kellogg je zagotovil, da ima ameriški posejnik v Nicaragui, Latimer, strog nalog, da zavzame nasproti obema sprtima strankama stalšče popolne nevtralnosti in štiti zgolj življenje in premoženje tamkajšnjih ameriških državljanov.

New York, 29. decembra. Večina srednje- in južno ameriških držav je nezadovoljna z nastopom Združenih držav Severne Amerike v Nicaragui. Širi se mnenje, da delajo Združene države na prekinjenje odnošev z Mehiko, ki je priznala liberalnega predsednika dr. Saensa.

v Maragua, 29. dec. (Izv.) 400 mož vladnih čet je bilo na umiku deloma ujetih delo-

ma ubitih. 600 mož vladnih čet je zbežalo v nevtrarno ozemlje El Bluf, kjer so jih ameriške mornariške čete razorožile.

Rusija za zblizanje s Francijo.

Berlin, 29. dec. (Izv.) Iz Moskve poročajo, da se Rusija prizadeva za zblizanje s Francijo. V ta namen naj bi se v kratkem sešla Čičerin in Briand.

Sovjetski proračun.

Moskva, 29. dec. (Izv.) Svet ljudskih komisarjev je odobril proračun dohodkov za bodoče leto. Proračun izkazuje 4760,613.286 rubljev; od tega odpade na celokupno Sovjetsko Unijo 74%, na posamezne republike pa 26%. Dohodki so razdeljeni sledeče: davki 47%, notranje posojilo 3%, vsi ostali dohodki 50%. Prirastek na davkih znaša nasproti lanskemu letu 24%, dohodki državnega gospodarstva se zvišajo za 12%. Uveljavljajo se štedenje; borze za produkte se ukinejo, tako da jih bo ostalo le 14.

Anglija namerava izterjati dolgeve.

London, 29. dec. (Izv.) »Daily Telegraph« piše, da je Anglija prisiljena, da spričo padanja državnih dohodkov izpremeni svojo dosedanja politika nasproti svojim dolžnikom. Skrbeti mora, da le-ti čim prej zadostijo svojim dolžnostim in sklenejo z Anglijo to stvarno točne dogovore. V tem smislu je Churchill že ob svojem zadnjem obisku v Parizu opomnil Poincaréja, naj bi Francija skoraj ratificirala to stvarni angleško-francoski dogovor iz leta 1923. Angleška vlada hoče sedaj obnoviti pogajanja glede dolgov tudi z Jugoslavijo, kjer znašajo angleške terjatve 23 milijonov funtov. Z Grčijo in Portugalsko so pogajanja že v teku.

Nemške skrbi.

Berlin, 29. dec. (Izv.) Nemško časopisje naglašja, da o lojalnosti Briandove politike ne more biti nobenega dvoma. Tembolj je opravljena skrb, da Briand ne bi postal žrtev te svoje politike. Vpliv desničarskih krogov raste in zdi se, da čaka Poincaré samo ugodnega trenutka, da se Brianda iznebi. Zelo je verjetno, da pogajanja glede Porenja ne bo več vodil Briand.

HINDENBURG PROTI DESNIČARSKIM NAČRTOM.

Berlin, 29. dec. (Izv.) Desničarski krogi so na delu, da bi se sestavila vlada takomene male desničarske koalicije; ako bi parlament ne hotel delati z njo, naj bi se uvedla diktatura. Katoliško in ostalo časopisje ugotavlja, da je predsednik Hindenburg dokazal doslej toliko lojalnosti in zvestobe do ustave, da ni misliti na to, da bi se desničarske nakane uresničile. Posebno je Hindenburg vsako misel na diktaturo najostreje odklonil.

Sklepi belgijske socialne demokracije.

Bruselj, 29. dec. (Izv.) Na kongresu belgijske socialne demokracije so zopet zmagali zmerniški elementi. Sklenili so, da naj poseben odbor, v katerem imajo večino pristajši koalicijske politike, sestavi program delavskih zahtev; o tem programu kakor tudi o vprašanju sodelovanja v vladi bodo potem razpravljali in glasovali delavske organizacije. Gotovo pa je, da bodo zahteve, ki se predložijo koalicijskim strankam, povečini socialnopolitične narave in zelo zmerno.

Značilno je, da je tekom razprave posl. Piérard nastopil za to, da Belgija obnovi odnošaje z Rusijo in ni temu n'čje ugovarjal. Doslej so bili belgijski socialisti proti priznanju Sovjetske Rusije.

v Praga, 29. decembra. (Izv.) Včeraj se je otvoril tukaj kongres mednarodne vseučiliške federacije »Društva narodov«.

Beleške

△ SDS-arsko bruno. Na naše ugotovitve o nekih zelo intimnih zvezah med SDS-arskim taborom in celjskim nemštvom odgovarja »Jutro«: »V Celju so pogruntali, da je n. pr. »Jutro« podkupljeno od g. Westena, ker je enkrat v času papirne krize potem njega naročilo in seveda plačalo rotacijski papir iz Avstrije. Bilo bi boljše, da SLS mesto da išče pezdire v očesu bližnjega, prizna bruno v lastnem očesu.« — Aha! En pezdire v svojem očesu je »Jutro« torej že priznalo. Če bo priznalo še ostale pezdire, pa se bo izvalilo debelo bruno.

△ Sedaj in nekdanj. »O mariborskem izdajstvu SLS« piše »Jutro« in pravi: Nemci v mariborski oblasti so večinoma naprednega svetovnega naziranja. Vsekako, jim klerikalstvo smrdi kakor nam. Vkljub temu pa ta dva ekstrema gresta skupaj v skupni mržnji do SDS kot nositeljci nacionalne ideje. — Mi pa pravimo na to: Nekdanj so v kranjskem deželnem zboru slovenski liberalci z Nemci sklenili zvezo proti slovenski ljudski stranki, ki se je bojevala za slovenske pravice. Takrat smo Slovenci bili pod vladno nemškega Dunaja in takrat je bilo pač treba složnega solidarnega nastopa Slovencev, da se obdržimo proti sovražnemu navalu. A vendar so slovenski liberalci takrat iz samega strankarskega sovraštva prešli v nemški tabor in udarili po bratih. To je bilo pač narodno izdajstvo najhujše vrste, ki ga zgodovina slovenskemu liberalizmu nikdar ne bo odpustila. Danes pa je položaj čisto drug: Danes smo Slovenci v svoji narodni državi, Nemci pa tu samo neznatna manjšina. Skupen nastop z njimi pri volitvah v oblastne skupščine narekujejo zgolj lokalni gospodarski interesi. Narodno vprašanje je tu popolnoma eliminirano. Tudi »nacionalna ideja« SDS je pri teh volitvah čisto nepotrebna stvar. Potrebna ideja je tu samo ta: da se bo v oblastnih skupščinah pridno delalo in štiti samoupravo proti centralizmu. Če hoče SDS svojo »nacionalno idejo« zanašati v naše samouprave, potem še vemo, kaj se to pravi: da bi hotela uganjati tudi tu svojo pogubno centralistično politiko. Hvala lepa!

△ V krčih se zvija »Jutro« od same razburjenosti (in pa nevoščljivosti) spričo dejstva, da stoji danes SLS v središču političnega položaja in da se vse suče okoli vprašanja, ali vstopi dr. Korošec s svojim klubom v vlado ali ne. To dejstvo bi svojim bravcem na vsak način rado prikrilo, in da bi jih odvrnilo od čitanja drugih listov, si je mali Moric izmislil nov »trike«, češ, da so belgrajski listi klerikalcem »nasledili«, zagrebški pa da so od teh istih klerikalcev »inspirirani«. — Tako je! Ampak imeti morajo le velik vpliv ti presneti klerikalci, da tako-le poljubno lahko manevrirajo s časopisjem po državi. In so celo Pribečičev lajzburnal belgrajsko »Reče« tako zmotili in premotili, da je šla zapisat, da je odločitev v rokah dr. Korošca. A kar je najhujše: celo samega vrhovnega šefa SDS g. Pribečiča je dr. Korošec tako »inspiriral«, da je izjavil: »Dovolj žalostno je, da mora g. Korošec učiti srbijske politike, kako se parlamentarna vlada sestavlja...« — Sploh in skratka: vso politično javnost je ta rafinirani dr. Korošec podvrnil svojemu vplivu in povzročil vsestransko zmedo. In v tej splošni zmedbi je edini mož, ki se ne da inspirirati in ki še ni nasedel, mali Moric v »Jutro«. Zato bo pa tudi samo on rešil situacijo, če jo že ni rešil prav za prav s tem, da se ne da inspirirati in da poroča o vzrokih, zakaj ni dr. Korošec še sprejel ponudbe za vstop v vlado, ravno nasprotno kot je pa res.

△ O presenetljivi izločitvi klerikalcev iz vlade poroča »Jutro«, med tem pa je g. Uzunović glasom poročila vseh belgrajskih listov izjavil: »Še od ostavke vlade pa preko vseh zapletljivosti in peripetij smo šli za tem, da ustvarimo mogočnost za širšo udeležbo v vladi, in je bil že gotov prednačrt liste, da v vladi sodelujejo tudi člani Slovenske ljudske stranke. Mi do tega trenutka še nimamo obvestila, ali oni to udeležbo odpovedujejo in verujemo, da je ne odpovedo...« Odkod tudi izhaja nada, da bomo imeli skoro tudi te pomočnike in z njihovim sodelovanjem vlado, sestavljeno od treh največjih strank in najizrazitejših predstavitev našega troimenega naroda. Ne izključujem pa tudi druge mogočnosti, ker, kakor rečeno, nimam še obvestila...« — Torej, ker »Jutro« piše o izločitvi klerikalcev iz vlade, g. Uzunović pa je ravno nasprotno izjavil, potem pač ni druge razlage kot ta, da je tudi g. Uzunović inspiriran od klerikalcev oziroma, da jim je nasedel. Ker to, da bi se »Jutro« zlagalo, to je popolnoma izključeno.

△ To si je treba zapomniti! Ker smo zapisali, da nam je velesrbstvo ljubše kot pa jatrovsko jugoslovanstvo, se »Jutro« seveda radi tega silno ešofira, napada naše jugoslovanstvo, nas doži simpatijo do velesrbstva in nas kajpak krepko denuncira s pomočjo cesarskega Dunaja itd. ter pravi na koncu: »Vsekakor si je treba zapomniti, da je »Slovenec« včeraj pisal, da mu je velesrbstvo ljubše kot jugoslovanstvo.« — Da si bo »Jutro« to še lažje zapomnilo in da bo imelo o tem še kaj več pisati, mu sporočamo na kratko, to-le: Da smo bili vedno in bomo vedno odločni zagovorniki jugoslovanstva, kakor ga mi pojмимо in kakor ga imamo v svojem programu, in da smo velesrbstvo ravnotako vedno odločno odklanjali, kakor odklanjamo velehrvstvo in kakor bi tudi odklanjali veleslovenstvo, ako

bi se kdaj pojavljalo. Kadarkoli pa smo nastopili proti velesrbstvu, nas je »Jutro« radi tega napadlo in nas denunciralo Srbom, da jih sovražimo. To je ena resnica. Druga pa je ta, da smo od tistega integralnega jugoslovanstva, kakor ga propagira »Jutro«, Slovenci imeli doslej samo škodo in sicer stokrat večjo škodo kot pa od velesrbstva. O tem bi se dala napisati debela knjiga. Zato pa izjavljamo, da če nam je izbirati med velesrbstvom in pribičevčevskim jugoslovenstvom, nam je še vedno ljubše prvo in sicer ne enkrat, ampak stokrat, kajti »jugoslovenstvo« SDS je gola in grda hinavščina. In naj si »Jutro« to le dobro zapomni!

△ Mariborsko-celjski pakt imenuje »Jutro« pljusko v obraz slovenstvu na severni granici. — Prvič se reče po slovensko »meja«, ne pa »granica« (ker je to spakedranka iz nemške »Grenze«), drugič pa: SDS kot braniateljica slovenstva! Ta je dobra. Ta je pa za res dobra.

Nosilec Radić-Pučljeve liste se sramuje Radića, obsoja Puclja.

Na volivnem sestanku na Cvenu pri Ljutomeru dne 28. dec. 1926 je bil navzoč takajšnji rojak g. Roškar, ki je nosilec Radić-Pučljeve liste za ljutomerski okraj. Po končanih navedenih navzočih dveh kandidatih SLS, ki sta posebno razkrinkala Radić-Pučljevo neslovensko in »neseljaško« politiko, se je razvil razgovor s kandidatom g. Roškarjem. Ta je javno izrazil, da zavrača Radića kot voditelja svoje stranke, je nadalje javno izjavil, da ne odobrava postopanja g. Puclja, svojega voditelja, ki je kot minister kmetijstva odpravil veronauk iz kmetijskih šol.

K tema dvema izjavama dostavljamo danes: Gospod Roškar, zdaj pa pojdite v svojem sklepanju še dalje in odstopite kot nosilec Radić-Pučljeve liste, potem še-le bomo vašim izjavam verjeli. Ako tega ne storite, tedaj je to vaše javno ogorčenje nad lastnimi voditelji — le prevara volivcev!

Shodi SLS

Kamaški okraj. Dne 26. t. m. sta se vršila v Stranjah in Mekinjah dva lepo obiskana sestanka zaupnikov. Poročal je naš kandidat g. prof. Mazovec. Iz njegovega poročila jasno vidimo, da bo treba še dosti naporenega dela, predno pridemo do prave samouprave. Zato bomo volili kot en mož stranko, našo v boju za ljudske pravice preizkušeno in zmagovito SLS, ki je edino sposobna, da bo izvršila to delo. — Preteklo nedeljo je imel tri lepo uspele sestanke zaupnikov v Tuhinjski dolini kandidat g. Novak v spremstvu g. posl. Streina.

Na Črnučah je bilo zborovanje SLS v torek dne 28. decembra, na katerem je poročal g. narodni poslanec Fr. Smoder. Zborovalci so odobraval politiko Jugoslovanskega kluba in navdušeno pritrdjevali govornikovim izvajanjem ter izrekli svojemu poslancu in Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje in zaupanje. — Dne 29. dec. zvečer se je vršil shod SLS na Viču. Govoril je o volitvah v oblastno skupščino g. dr. Brečelj in žel za svoja izvajanja živahno odobravanje. G. posl. Smoder je ob burnem odobravanju poročal o političnem položaju. Shod je bil zelo dobro obiskan.

V Mežiški dolini se je vršilo na Štefanovo več zelo dobro obiskanih volivnih shodov SLS. V Prevaljah sta govorila kandidat Jos. Stabej in poslanec Zebot. Imela sta tudi sestanek v Guštanju. Kandidat Kugovnik je zboroval pri Sv. Danijelu.

V volivnem okraju Maribor levi breg se vrši vsak dan več shodov. Dne 27. decembra je bil velik zbor zaupnikov za celi okraj Sv. Lenart. Udeležilo se ga je nad 20 županov. Oovirili so: poslanec Zebot ter kandidati dr. Veble, Poljanec in Gomilšek. Razpoloženje je med vrstami naših volivcev izbornu, bojvito.

Velik volivni shod za severni del mariborskega okraja se bo vršil na Kraljevo popoldne ob pol treh v Cirknici pri Šent Ilju v dvorani gostilne Dimnik-Polak. Govorili bodo kandidati: Supanič, Dr. Leskovar, Pirnat, Šerbinek in poslanec Zebot.

Požrtvovalnost za Slovensko ljudsko stranko. Na naš poziv v »Slov. Gospodarju« za volivni sklad se je odzvalo več požrtvovalnih somišljenikov z lepimi darovi. Med drugimi je nabrala Jožica Verdev na sedmini Marje Brečelj iz Št. Janža na Vinski gori 60 Din. Neimenovani somišljenik je prinesel v upravnishstvo »Slov. Gospodarja« 500 Din, Mariborčan, ki noče biti imenovan, pa 1000 Din. — Hvala priručna! Prosimo posnemalec. Nabitajte ob vsaki priliki za naš volivni sklad!

POLITIČNI UMOR.

v Rim, 29. decembra. (Izv.) V nekem kraju v okolici Padove so našli v pretekli noči nekega fašista, ki je ustrelen ležal na tleh. Ne ve se za gotovo, ali je umor političen. 20 oseb je bilo doslej aretiranih.

Rim, 29. dec. (Izv.) Kakor poroča »Tribuna« iz Palermo, je bilo tamka aretiranih 24 komunistov.

**Meščani in
deželani****Samo še nekaj dni!****oglejte si
največje filmsko delo sveta:****Predstave dnevno ob 3., 5., 7., 9.****„BEN - HUR“****„Kino Ljubljanski dvor“****Kaj se godi doma****Akcija za likvidacijo stanovanjske bede v Ljubljani**

Poziv celotnemu prebivalstvu.

V večerjani številki našega lista smo objavili razglas vladnega komisarja na mestnem magistratu ljubljanskem, katerega je izdal in afiširal na občinski deski dne 24. t. m., in ki obsega poziv celotnemu prebivalstvu, da se udeleži skupne borbe in velikopotezne hitre akcije za omiljenje stanovanjske bede v Ljubljani.

Ta akcija naj bi značila začetek likvidacije stanovanjske bede v našem mestu.

Pomanjkanje stanovanj in stanarina.

Po vojni je stanovanjska hiša prenehala biti objekt bogataša za izkoriščanje njegovega kapitala. Briga za preskrbitev zdravih stanovanj je prešla na državo, občine, stanovanjske stavbne zadruge ter na »malega« človeka, ki je prišel v največjo stisko radi silnega pomanjkanja njemu primernih stanovanj. Že pred vojno je bilo povsod pomanjkanje stanovanj z eno ali dvema sobama; danes pa je popraševanje za takimi stanovanji doseglo naravnost višek. Ljudje, družine, katere so lahko pred vojno, v dobi zlate valute in v času, ko se je vsak otrešal sprejeti zlati denar, z lahkoto plačevali najemščino za tri-ali štirisobno stanovanje, danes pri absolutni in ne samo relativni devalvaciji denarja, pri devalvirani kvaliteti dela, pri že splošni gospodarski krizi in brezposelnosti v širokih slojih, ne morejo več zmagovati stanarin, ki jim odrežejo sredstva za najnujnejše in najpotrebnejše materialne življenjske potrebščine.

Dosedanje delo za rešitev stanovanjskega vprašanja.

V prvih letih povojnega časa se je pri nas preozkogrudno vzela v roke rešitev stanovanjskega vprašanja. Socialna politika bivše deželne vlade za Slovenijo je sicer kazala veliko razumevanja v tej smeri, zlasti tedaj, ko je vodil socialno-politični resor dr. Andrej Gosar, vendar pa je bila prehitro odvzeta kompetenca za rešitev socialnih vprašanj in z njo tudi vsa sredstva. Centralna vlada v Beogradu pa ni imela smisla za to in je vse njeno delo obstojalo samo v podaljševanju stanovanjskega zakona, ne da bi paralelno izvedla širokopotezno akcijo za zidanje novih stanovanj. Nasprotno je država število stanovanj še zmanjševala, ker je okupirala privatne stanovanjske hiše za svoje urade.

Vred stanovanjske krize pa so bile v največji meri prizadete mestne občine, katere imajo velike socialno-politične dolžnosti, t. j. skrb za socialno najsihibkejšo, najrevnejšo sloje. Od leta 1922. se je občinski svet ljubljanski tega tudi začel zavedati in »Zveza delovnega ljudstva« je začela ta del komunalnega programa tudi izvajati. Žalibog je bila njena vlada v mestni hiši le kratkotrajna; nastopila je doba gerentstva in sedaj vladnega komisarja. Oboji prav za prav nadaljujejo program »Zveze delovnega ljudstva«.

Način rešitve.

Način izvedbe pa je lahko različen. Na državno pomoč ni računati niti direktno niti indirektno. Ostane torej samo občina in samopomoč; oboje pa se lahko združi. Ljubljanska občina pa je doslej zidala v lastni režiji s pomočjo posojil, deloma pa tudi z lastnimi denarjem. Na drugi strani pa je podpirala stanovanjsko akcijo stavbnih zadrug s prevzemom garancij za posojila teh zadrug. Vsaka stanovanjska akcija pa mora biti zgrajena na solidnih in realnih temeljih, t. j. mora biti izvedljiva brez gospodarskih pretresljev in uničevanja finančnih sredstev.

Občina ne sme več graditi z dragimi posojili, kakor doslej, ako hoče doseči cilj: odprava stano-

vanjske bede s ceninami stanovanj. Dočim je v Beogradu vse polno dragih stanovanj na razpolago in stojijo nove hiše skoro prazne, vendar moramo ugotoviti, da v naši kraljevi rezidenci stanovanjska beda ni odpravljena. Gospodarsko močni sloji imajo vedno dovolj stanovanj na razpolago. Beograd je zidal draga stanovanja, ta sloje prazna; investiran kapital ni prinesel nobene socialne dobrane, zgrešil je svoj cilj. Kapital mora služiti interesom skupnosti, celotnega prebivalstva, narodnemu zdravju, ki je največja dobrina človeštva.

Kaj nam pomagajo kulturna stremeljenja, ako ne moremo nuditi človeku doma, ki je podlaga vsaki kulturi. Kulturno stanje naroda se ravna po tem, kako stanujejo najrevnejše plasti njegovega prebivalstva.

Z ozirom na to veliko socialno potrebo se morajo pod vsakimi okolnostmi dobiti sredstva za zidanje stanovanj. Ta sredstva pa je mogoče dobiti na dva načina t. j. prisilnim in prostovoljnim potom.

Težak položaj ljubljanskega narodnega gledališča

Ljubljanskemu narodnemu gledališču groze nove redukcije. Kakor vsi slovenski kulturni zavodi, se mora tudi ljubljansko Narodno gledališče vsako leto boriti za svoj obstoj. Pri vsaki sestavi državnega proračuna groze našemu gledališču nova črtanja državnih prispevkov, in sicer tudi takih, ki so za nadaljnje normalno delo in prosep gledališča nujno potrebni.

Ni dolgo tega, kar je dobilo slovensko kulturno življenje udarec s pestjo v obraz, ko je bil objavljen proračunski znesek, namenjen za slovensko univerzo. Le prešibek in premalo slišen je bil tedaj protest slovenske javnosti proti takemu brskiranju najvišjega slovenskega kulturnega zavoda s strani vrhovne državne uprave in že je sledil nov udarec, tokrat naperjen proti našemu slovenskemu gledališču. Beograd je menda mnenja, da se bomo Slovenci zadovoljili le s par papirnati protesti, nakar bomo zopet pozabili, da nam je vzela nekaj, kar nam po vsej pravici gre in kar nam je zagotovljeno.

Ob tem brezprimernem postopanju državne uprave pa mora nastati v slovenski javnosti ogorčenje, katerega odmev se mora slišati tudi v Beogradu.

Že dosedanjí vsakoletni proračuni za naše gledališče so bili itak zelo skromni, toda kljub temu je moglo naše gledališče mirno živeti svoje umetniško življenje, vzdržujoč redne dramske in operne predstave. Dohodki in državne subvencije mu sicer niso dovoljevale istega razkošja in iste višine gaž sodelujočih članov, kakor pa begradskemu in zagrebškemu gledališču, vendar pa moramo ugotoviti, da je moglo naše gledališče po umetniški višini svojih predstav častno tekmovali z zagrebškim, zlasti pa z begradskim, ki kljub bogatim subvencijam ne more vzdrževati niti rednih opernih predstav. Proračun za l. 1926-27 je bil za naše gledališče prvič tako sestavljen, da bi bilo mogoče urediti in voditi njegovo poslovanje popolnoma v smislu obstoječih zakonskih predpisov in določb, ter je bila gledališka doba od 1. aprila 1926 do 31. marca 1927 zagotovljena. Tu pa sta bili izvršeni dve zelo občutni redukciji odobrenih kreditov. Prosvetno ministrstvo je s svojim dopisom črtalo nekatere proračunske partije kar za 10 odst., in sicer razne honorarje in materialne izdatke. S tem je bil letni kredit znižan za 208.200 Din in to sredi sezone, ko je treba obdržati napram članstvu vse obstoječe pogodbe in druge službene obveznosti. Še mnogo bolj občutna,

Rešitev stanovanjskega vprašanja v drugih državah.

Na stanovanjski anketi, katera se je vršila dne 6. novembra 1926. v sejni dvorani mestne občine, se je omenjalo, kako je Českoslovaška prisilnim potom dobila obligacijska posojila za državni gradbeni fond. Hišni gospodarji so morali oddati 50% iz vsakokratnega stanovanjskega povika za državne obligacije s 5% obrestovanjem, katere se amortizirajo v 40 letih. Za rešitev stanovanjske krize prispevajo tu direktno samo posedujoči sloji. Država pa je prevzela garancijo za stavbne kredite stavbnim zadrugam in zasebnikom. — Avstrija je zlasti na Dunaju rešila stanovanjsko vprašanje na enostaven, izrazit in efektan način. Za vsako stanovanje v stari hiši plačuje najemnik poseben občinski davek, ki donša gradbenemu fondu letno 32 milijonov šilingov ali 256 milijonov dinarjev. Posebni »Siedlungsämter« in naselbinske zadruge so dajale inicijativno in vse potrebne informacije za zidanje. Stanovanjsko vprašanje se tako bliža svojemu koncu v državi, kateri smo po vojni prorokovali skorajšnjo smrt. — Obe ti državi sta torej reševali stanovanjsko krizo s prisilnimi prispevki.

kakor ta, pa je bila za ljubljansko gledališče katastrofalna odredba generalne direktije državnega računovodstva z dne 27. oktobra 1926 DR. br. 146.554, češ da je gledališka uprava prejela pod pozicijo »zvaniknik« 596.464 Din več, kakor za to pozicijo dejansko potrebuje. V resnici pa je gledališka uprava pri sestavi svojega predloga za proračunsko leto 1926-27 predlagala popolnoma realne postavke.

Redukcije so bile izvršene popolnoma brez sistema, brez upoštevanja dejanskih potreb in brez umevanja visokih kulturnih nalog, ki jih je vršilo naše narodno gledališče. Posamezne pozicije in subpozicije v dotaciji so ostale prenzke, le subpozicija »zvaniknikov« je dobila previsoke dotacije. Ker so virnani med subpozicijami dovoljeni in so bili doslej običajni, je gledališka uprava dosedaj uporabljala presežke iz subpozicije »zvanikniki« za primanjkljaje ostalih subpozicij. S črtanjem te subpozicije pa je nastala v proračunu narodnega gledališča tako globoka zarez, da je resno ogrožen obstoj te naše kulturne ustanove.

Uprava narodnega gledališča je devet mesečnih obrokov že prejela, sedaj pa ne more najti načina, kako bi ta znesek vrnila državi, kakor zahteva to generalna direktija. Zato je pričakovali v naslednjih dneh delne redukcije članstva narodnega gledališča, ki pa bo v prvi vrsti zadela že prevedene člane, kajli samo tem je na podlagi obstoječih formalitet mogoče odgovoriti.

Kakor kažejo izgledi, pa bo položaj našega gledališča v proračunskem letu 1927-28 še težavnejši. Pred seboj imamo proračunski predlog izdatkov prosvetnega ministrstva za l. 1927-28, v katerem so predvideni državni izdatki za posamezna gledališča v državi. Po tem proračunskem predlogu bo državna dotacija za Narodno gledališče zmanjšana napram sedanjí, ki poteče 31. marca 1927 za 1.340.935 Din. Ne samo celotni znesek, temveč tudi posamezne pozicije predpisujejo gledališki upravi znatno skrčenje gledališkega oboja, kar se bo znatno poznalo pri prevedenem domačem članstvu I., II. in III. uradniški kategorije. Proračun predpisuje skrčenje od sedanjih 116 članov na 76 članov za prihodnjo proračunsko dobo, kar ne pomenja nič drugega, kakor kruto dejstvo, da se bo moralo prevedeno članstvo reducirati za 40 oseb. To je za nadaljnji razvoj in obstoj gledališča katastrofalno, za članstvo pa naravnost obupno.

Vspričo teh redukcij se drznemo trditi, da

niso bile izvršene po stvarnem razmotranju, temveč da se je kratkoma črtalo po končnih številkah z rdečim svinčnikom. Mačehovsko ravnanje osrednje vlade za ljubljanskim Narodnim gledališčem je posebno kričeče, ker istočasno begradsko in zagrebško gledališče, zlasti pa prvo razpolaga z vsemi sredstvi, kolikor si jih želi in jih zahteva. Slovenska javnost bo morala najbrže strniti ves svoj vpliv in vse svoje ogorčenje v to, da enkrat za vselej prepreči tako škandalozno postopanje s strani Beograda z našimi najvitalnejšimi kulturnimi potrebami. Slovenci nismo državljani druge vrste, ako nas država upošteva pri plačevanju državnih dajatev, hočemo, da nas vpošteva tudi pri naših zahtevah. Svoje kulturne višine, ki smo jo dosegli, si ne damo vzeti in tudi če se moramo boriti proti najbolj zlohotnim naperam zoper nas.

Dočim dobivajo srbski in hrvatski duševni delavci bogate podpore s strani države, dočim subvencionira država skoraj vsako, bodisi še tako neznamo knjižno društvo in dočim so srbski in hrvatski javni kulturni zavodi več kot bogato podpirani od države, prejema slovenska prosveta od države le udarce in zapostavljanja. V ustavi je zapisano, da smo Slovenci državni narod, praksa nam pravi pa drugače.

Dva požara.

Pri Sv. Martinu pri Vurbergu je pogorel posestnik Frane Trojner. Zgorela je hiša, gospodarske poslopje in skoraj ves inventar. Zalostno je bilo gledati ubogo živino, kako se je počasi zadušila v gorečem hlevu. Škoda je zelo velika. Sme se, da je ogenj podtaknila zločinska roka. — Zelo veliko škodo je napravil ogenj posestniku Juriju Donaj v Placarovcih — župnija Sv. Marjeta niže Ptuja. Zgorelo je vse razen močno zidane hiše, na kateri je uničil ogenj le streho. Na kraj nesreče je prihitelo gasilno društvo iz Moškanje, ki je ogenj tudi pogasilo.

Vlom v Mariboru.

V noči od 28. na 29. t. m. je bilo vlomljeno v pisarno električnega podjetja Sproger v Kopitarjevi ulici št. 12 v Mariboru. Pisarna je nameščena v dvoriščnem poslopu v pritličju. Vlomilci so prišli v prostore skozi okno, na katerem so razbili šipe. Odnegli so 1 pisalni stroj znamke »Continental«, taksometer znamke »Dorn«, 1 mikrometer, 1 fotoaparati znamke »Ika 9X12« s stativom, 1 kralka, s kožuhovino podložena suknja rjave barve, 1 delavski črni plašč, 1 par rjavih usnjatih rokavic, 1 rjavi platneni suknjč in eno vojaško bluzo, katero so pa zavrgli že na sosednjem vrtu. Tvrdba je oškodovana za vredno 9700 Din. V pisarni se nahaja velika železna blagajna, v kateri je bila večja vsota denarja. Vlomilci se na blagajno niso spravili, verjetno, ker niso imeli primerne orodja. Vlom je bil izvršen na sličen način, kot v tovarno »Mirim« in so tudi vlomilci najbrže eni in isti. Policija ima o vlomilcih že toliko podatkov, da bodo v najkrajšem času aretirani.

Samo dancs

je še časa za plačilo naročnine do 31. dec. Komur je do tega, da se udeleži tekme za denarno nagrado, naj zanesljivo do vstetega 30. decembra plača vso zaostalo naročnino. Le oni, ki bodo imeli dne 31. dec. plačano naročnino do konca l. 1926., dobe pravico do soudeležbe pri nagradnem zvebanju v mesecu januarju.

Čuda in tajne življenja.

Spisal dr. Anton Breclj. Izdala Družba sv. Mohorja za l. 1927. 159 strani, 10°.

Vemo, da smo, ne vemo, kaj smo... To je tragika usode našega življenja. Razložiti bista življenja ne moremo, zadovoljiti se moramo, da ga opisujemo po raznih znakih, kakor opisujemo neznanca, ki smo ga videli, a ne spoznali. S teleskopi, heliometri, fotografskimi aparati, spektroskopi je človek odkril in raziskal nebesne svetove, ki krožijo v brezkončnih razdaljah po brezmejnem vsemirju, sam pa si je ostal nerazrešljiva uganka, polna nedoumljivih skrivnosti in tajen. Z mikroskopom si je odprl pogled v nevidni svet bitij, ki so stanične velikosti, izumil je rafinirane metode za raziskovanje najraznovrstnejših substanc, življenje pa, ki ga živi, mu postaja čim dalje zagonetnejše. Paradokso se sliši, res pa je: čim več znamo, tem manj vemo. Če sploh kje, tedaj moramo v vprašanju življenja priznati: vemo, da nič ne vemo. Ignoramus et ignorabimus. Ne znamo in znali ne bomo nikdar! Tako in slično se glasi finale vsake stvarne razprave o življenju, njeja bistvu in poteku. Življenje nam je in bo ostalo skrivnost, in to ne le življenje človekovo, ampak življenje slehernega živega bitja, torej tudi življenje prostemu očesu nevidne bakterije.

»Čuda in tajne življenja« je naslov lični knjigi, ki nam jo je spisal znani strokovnjak zdravnik g. dr. Anton Breclj, izdala pa Mo-

horjeva družba za l. 1927. Tvarino, ki jo ta knjiga obravnava, je težko razložiti celo izobražencu nestrokovnjaku, neprimerno težje pa jo je seveda podati v taki obliki, da bi jo tudi preprost človek lahko zagrabil z roko. Vse je mogoče in kajpada tudi to poslednje ni nemogoče. Mogoče je, a knjiga, ki bi hotela to doseči, bi narastla v debele zvezke z nebroj skicami in nešteto slikami. Vesel bi bil takega popularno znanstvenega dela pač vsak, komur je na tem, da tudi med naš mali narod prodre večje zanimanje za temeljna biološka vprašanja; vsakdo pa mora odkrito priznati, da bi bilo tako obsežno literarno delo za naše revne razmere luksus. Društveno življenje je pri nas danes že toliko razvito in prosvetno delo že toliko organizirano, da se da vsaka knjiga napraviti dostopna, razumljiva najširšim ljudskim slojem. V najoddaljenejši zakoniti vasici se vrše ljudska predavanja s skioptičnimi slikami o najrazličnejših temah, ki bi jih po knjigi malokdo razumel, tako pa jih razume vsak kmet. Prepričan sem, da bi ljudska predavanja, prirejena po dr. Brecljevi knjigi, vzbudila med ljudstvom za vsebino knjige izredno zanimanje, zlasti še, če bi jih pojasnjevale dobro izdelane, vsebini odgovarjajoče skioptične slike. Izobražencu bo vse, o čemer poroča ta knjiga, brez nadaljnega lahko razumljivo, zlasti še, ker so manj znana dejstva iz kemije, fizike in drugih prirodoslovnih ved podrobneje razložena v »Pripombah in življenjepisih«, tuji izrazi pa raztolmačeni v »Tolmaču« na

zadnjih straneh. V knjigi bo našel v preglednem redu obdelana vsa važnejša biološka vprašanja. Koliko truda, vztrajnega dela in materialnih žrtv pa bi ne doseglo zaželenega cilja, če ne bi knjiga, ki je trajne vrednosti, postala dostopna vsem Mohorjanom?! »Čuda in tajne življenja« ni knjiga o raznih teorijah, ki danes še drže, jutri pa se izkažejo kot nevezdržna špekulacija, »Čuda in tajne življenja« je knjiga, ki nam razlaga neštete življenjske pojave; ako ljudstvo teh pojavov ne razume, je uspeh marsikaterega njemu namenjenega predavanja o ohranitvi zdravja, o škodljivosti alkohola, o nalezljivih boleznih itd. kaj minimalen. V predavanju, posneta po vsebini te knjige, bi se zlahka dalo vplesti nebroj praktičnih nauk in navodil, ki se ticejo ne le človeka kot takega, ampak tudi nešteto gospodarskih panog.

V prvem poglavju, ki je obenem uvod in pregled o tvarini knjige, nas pisatelj svari pred usodno zmoto, da bi s fizikalnimi, kemijskimi in drugimi metodami sploh kdaj mogli dognati bistvo življenja. Življenje moremo opazovati samo po pojavih, v katerih se izraža, njegovo bistvo pa nam bo slejkoprej ostalo tajna.

Drugo poglavje »Pod drobnogledom« nas seznanja s pripravo, s katero si moremo odpreti pogled v svet, ki je prostemu očesu neviden, z mikroskopom in z metodami mikroskopskega raziskovanja ter z elementarnimi sestavnimi delom slehernega živega bitja, s

stanico. Ena slika ponazarja sestav mikro-skopa, druga slika tega poglavja pa pojasnjuje tipične oblike stanic ter sestav stanice.

Snov, ki jo vsebuje naslednje poglavje »V čarovni delavnici«, namreč snovanje in delovanje živi (= živih bitij), hranitev in rast, mena snovi in moči je vsekakor podana v prekratnem obsegu in radi tega tudi malce nepopolno in težje razumljivo. Škoda, da baš vsebina tega interesantnega poglavja ni ponazorjena še z dvema, tremi skicami, ki bi s par potezami predočevale pogoje za tvorbo skroba v rastlinskem listu, kroženje ogljika in obenem kisika v živih neživih priroдах.

»V dveh strojni tovarnah« je naslov kratkega, zanimivo pripovedovanega četrtega poglavja. Če si si prisvojil tvarino prvih treh poglavij, ti bo vsebina tega in vseh naslednjih poglavij zlahka razumljiva, zlasti pa vsebina »Modro urejene države«, »Razmnoževanja in plojenja«, »Odlomka iz dušeslovja«. Vse to je pisano tako nazorno, da bi bilo marsikatero v njem obravnavano dejstvo razumljivo tudi brez skic, zlasti še, ker skuša pisatelj vsako količajo težjo tvarino primerjati in ilustrirati s splošno znanimi dejstvi. Če še ne veš, kaj je dobro organizirana država, kaj avtonomija in kaj centralizem, se informiraj o tem v petem poglavju.

Če moremo o vseh poglavjih in odstavkih trditi, da so sestavljena z veliko natančnostjo, tedaj moramo zlasti v osmem poglavju naravnost občudovati jasnost, s katero je razložen

Dnevne novice

★ **Stoletnica obstoja šole.** Na Polzeli v Savinjski dolini bodo slavili na praznik Treh kraljev 100 letnico obstoja tamošnje šole, ki je ena najstarejših v Savinjski dolini sploh. Pri tej priložnosti bo uprizorila šolska mladina igrano in bo več deklamacij. Ob tej priložnosti bodo prebrali najzanimivejši podatki iz šolske kronike. Prvi poduk pred 100 leti se je začel v hiši, ki je danes last Martina Kunsta p. d. Tavčarja. Danes se podučuje in izobražuje šolska deca v dveh modernih in obširnih šolskih stavbah.

★ **Umrli je dne 29. t. m. v Celju** soproga grobovnega nadzornika Marija Rozman, roj. Rožič. Pogreb bo v četrtek dne 30. t. m. ob 4 popoldne na celjsko pokopališče.

★ **Smrtna kosa.** Dne 27. dec. je bil položen k večnemu počitku marljivi, komaj 30 letni posestnik v St. Juriju ob južni žel. g. Franc Regula. Tamkajšnja požarna bramba mu je kot svojemu zvestemu članu oskrbela nad vse sijajen pogreb. Zapuščila vdovo in onemogle starše. — N. v m. p.

★ **Natečaj za osnutke plakatov.** Zveza za tujski promet v Sloveniji razpisuje za tri najboljše osnutke propagandnih plakatov, ki bi predstavljali najzanimivejši pokrajinske lepote Slovenije, tri nagrade v zneskih 1500, 1000 in 800 Din. Nagradjeni osnutki ostanejo last Zveze. Natečaj se zaključuje s 15. januarjem 1927. Vse podrobnejše informacije se dobe v pisarni Tourist-Office v Ljubljani, palača Ljubljanske Kreditne banke.

★ **Na Silvestrovo se v veselju** poslavljamo od starega leta in z najboljšimi upi stopamo v novo leto. Spomnimo se pri tej priložnosti najboljših slepih s kakršnimkoli darom. — Darove sprejema pisarna Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 12.

★ **Zveza blaginjskih zdravnikov v Ljubljani** se enkrat opozarja svoje člane, da bo občni zbor v nedeljo dne 2. januarja 1927 v veliki dvorani palače OUZD v Ljubljani. Sestanek ob 10 dopoldne, ogled ambulaterij in nato občni zbor, na katerem bodo govorili zastopniki SUZOR-a in OUZD. Polna udeležba zdravnikov OUZD nujna in potrebna.

★ **Pri sarkanju je ponesrečena** dne 26. t. m. v Gor. Logatcu gđna Alojzija Verbič, učiteljica na Homcu pri Kamniku, ki se je tam nahajala na počitnicah pri svojih starših. S svojimi sankami je zadel v nek plot in si zlomila levo nogo. Prepeljati so jo morali v ljubljansko bolnišnico.

★ **Uboj radi dekleta.** V vasi Slivno v Dalmaciji je prišlo te dni do krvavega obračuna med Ivanom Bašičem in Jurijem Selakom iz sosedne vasi Raščane. Selak je pogosto prihajal v Slivno k svoji zaročenki, v katero se je zagledal tudi Bašič. Ker je dekletu ljubilo Selaka, Bašiča pa zavračala, je ta sklenil, da obračuna s Selakom. Prišlo je med obema do prepira in Bašič je zabodel Selaka z nožem v srce. Bašiča so zaprli.

★ **Smrt pod vlakom.** Na železniški progi pri Dugem Selu je prišel nek neznan človek pod vlak, ki ga je strašno razmesaril. Bil je takoj mrtev. Ponesrečeni je bil star 40 do 45 let, po obleki sodeč je bil delavec, vendar njegove identitete doslej še niso mogli ugotoviti.

★ **80 krat kaznovana.** Marija Ražič, rojena 1858 pri Sv. Lovrencu, je bila doslej kaznovana 57 krat radi prepovedanega povratka, radi beračenja pa 23 krat, skupaj torej 80 krat. Izgnana je iz Zagreba, pa se kljub kaznim ponovno vrača v Zagreb ter pravi, da bo tako delala, dokler bo živa. V Zagrebu, pravi, je preživela toliko let in hoče tamkaj tudi umreti, pa naj bo to policiji prav ali ne. Policija bi je ne preganjala tako, ko bi bila Ražičeva drugačna žena. Tako pa ves denar, ki ga priberači, vedno zapije in pijana počenja na ulici take neumnosti, da jo policija mora spraviti

mendelizem in osvetljeno dedovanje pri človeku. Kajpada tudi tu ne manjkajo skice, ki ti na tipičnih primerih nazorno tolmačijo tekst. V tem in sledečih dveh poglavjih bo vsak gospodar našel marsikatero navodilo, marsikak praktičen migljaj, ki ga bo lahko s pridom uporabil pri vzgoji domače živine in negi raznih rastlinskih vrst.

Odstavek »Stalna podmena. Razvojne misli«, kakor tudi odstavek »Presojanje razvojnih misli« v desetem poglavju je vreden najpozornejšega čitanja in razmišljanja, ker nas uvaža v razne hipoteze in teorije, katere moramo poznati, ako hočemo ločiti resnično stanje od raznih špekulacij materialističnega naziranja.

Enajsto poglavje govori izčrpno o bistvu, nastanku in zdravljenju bolezni; zanimala bo zlasti razprava o kužnih boleznih. Jako popolni sta tablici s skicami prazivali-zajedavk in rastlinskih zajedavk.

Zadnje poglavje te seznanja s činitelji, ki pospešujejo dolgoživost, s starostnimi pojavi in sličnimi dejstvi, s katerimi mora računati vsak, ki ga je usoda zanesla na pot po dolini solza.

Knjiga »Čuda in tajne življenja« tvori enotno zaokroženo celoto, predstavlja vrsto dejstev, ki so plod dolgotrajnega znanstvenega raziskovanja vsakovrstnih življenjskih pojavov. Radi tega jo je treba ne zgolj čitati, ampak študirati po vrsti od poglavja do poglavja.

M. P.

z ulice. Če je pijana, tudi še naprej berači; pri tem pa je zelo nasilna. Te dni je z umazano metlo udarila neko gospo, katero je prej pošteno opsovala, prav močno po glavi in ji pri tem poškodovala dragocen klobuk. Radi tega je bila izročena sodišču, s čemer je bila čisto zadovoljna. »Zunaj je tako huda zima,« je vzdihnila Ražičeva, »pa mi je prav ljubo, da sem zopet doma.« Zapor imenuje namreč svoj dom, ker je v njem več kakor na svobodi.

★ **Oče ubil sina.** V vasi Budrovci pri Dja-kovu sta se na božični dan sprla 72 letni Geša Vladić in njegov 32 letni sin Marko. Sin je zagrabil nož in je z ročajem udaril očeta po nosu. Oče je imel slučajno v rokah velik kuhinjski nož, s katerim si je hotel odrezati kruh. Sinovo početje ga je tako razburilo, da je zamahnil z nožem proti sinu in ga zadel naravnost v srce. Sin je bil takoj mrtev.

★ **Za'ostna smrt berača.** V Zagrebu je posestnik Mijo Andrašević našel v svojem seniku mrtvega 60 letnega berača Pavla Filka. Zdravniška komisija je ugotovila, da je Filko umrl radi otrpnenja srca.

★ **Samoumor bogataša.** V hotelu »Eden« v Starem Rečju se je ustrelil I. Weizenhof, trgovec in nadzornik sladkorne tovarne v Crvenki. Weizenhof je bil eden najuglednejših in najbogatejših ljudi v Vršču, zadnji čas so mu pa trgovski posli slabo uspevali, kar je najbrž vzrok samomora. — V Zagrebu se je zastrupila 21 letna hišna Draga Škrebilin. Prenesli so jo v bolnico, kjer je umrla.

★ **Živčno in dušno bolnim** da nadvse prijetna naravna »Franc-Jozef« grenčica dobro prebavo, lahko glavo in mirno spanje. Po izkušnjah slavnih zdravnikov za živčne bolezni je »Franc-Jozef« vodo tudi pri težkih obolenjih na možganih in hrbtnem mozgu najtopleje priporočati. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Ito — zobna pasta** najboljša.

★ **Vrednostne papirje,** predvojne, tu- in inozemske vseh vrst kot državna, deželna, mestna, železniška posojila, obligacije, prioritete, srečke itd., kupuje in plačuje najkulantnejše Yerc, Komercijalna družba, Ljubljana, Kongresni trg 9 (na vogalu Kino Matic).

★ **Orožje,** lovske potrebščine in vsa pravila orožja najceneje pri puškarnju F. K. Kaiser, Ljubljana.

★ **Čevlje za male noge** št. 35, 36 in 37, več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih, prodaja tovarna Peter Kozina in Komp., Tržič v svojih lastnih trgovinah Ljubljana, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1, po povprečni ceni Din 145.—, dokler ta zaloga traja.

Prehlad pozimi huda reš
dobrota res je — goraka peč,
še boljši pa je »Buddha« čaj,
prehlad takoj Vam spravi v kraj!

Žepni koledarček 1927

z notesom, vezan v platno, Din 10—
JUGOSLOV. KNJIGARNA v Ljubljani.

Ljubljana

○ **Silvestrov večer slov. glasbenega društva »Ljubljana«**, ki se vrši v veliki dvorani hotela »Union«, bo nudil vsem ljubiteljem nepriljene zabave obilo razvedrila. Društveni pevski zbor nastopi pod vodstvom novega pevovodje g. Dolinarja z nekaj prav ljubljanskimi komadi. Odbor si je zagotovil za ta večer elitni orkester kr. opere, ki bo s svojim izbranim prvovrstnim sporedom navdušil vse prijatelje in ljubitelje glasbene umetnosti. Razni kupletji in komični prizori, katerih izvajanje je v rokah priznanega ljubljanskega komika, bodo tudi pripomogli k dobri volji posetnikov večera. O polnoči bosta dva izžrebana obiskovalca obdarovana s posebno presenetljivim novoletnim darilom. V stranskih prostorih bo »po domače«. Tu bo svirala druga godba. Za izborna vina in okusen prigrizek po najzmernejših cenah je preskrbljeno.

○ **Slov. glasbeno društvo »Ljubljana«** poziva vse svoje člane, da se današnje pevske vaje ob 8 zvečer sigurno udeležijo.

○ **Hanice pot v nebesa** vprižori Ljudski oder v nedeljo, dne 2. januarja; začetek ob 3. uri popoldne, konec ob 5. uri. Predprodaja vstopnic v nedeljo, dne 2. januarja v pisarni Ljudskega odra.

○ **Posolska zveza** vabi vse služkinje in prijateljice na predavanje, ki bo v nedeljo, dne 2. januarja 1927. ob 5. uri popoldne v dvorani Mestnega odra. Dolžnost vsake je, da se predavanja gotovo udeležijo. — Tajnica.

○ **Na Sv. goro pri Litiji.** V pomladi in jeseni obiskujejo Ljubljanci prav radi Sv. goro pri Litiji. Kdor je bil enkrat na tej ljubki točki, se bo še prav rad vrnil. Saj ni čuda! Pot je lepa in jako romantična. Že takoj v početku, ko izstopiš na postaji Sava pri Litiji, imaš najlepši razgled na reko Savo, ki se vije kot ogromna kača. In sto minut zmerne hoje, pa si na vrhu, kjer ti postrežejo v gostilni. Ko se okrepaš, si razgledaš bližnje velikane, vsaj zdijo se ti kot pred nosom: Kamniške planine, Julijske s Triglavom itd. Eden izmed zadnjih »Ilustr. Slovencev« je prinesel prekrasen posnetek Sv. gore. Kdor bo videl ono sliko, bo prišel sigurno na novega leta dan z vlakom ob 7. uri 40 minut iz Ljubljane do postaje

Kdor oglašuje, napreduje!

Novoletna številka „SLOVENCA“

ki izide v doslej največji nakladi in velikem obsegu, bo objavila poleg svojih običajnih oglasov lepo število

novoletnih voščil

ki so nam že došla ozir. še dojdejo iz vseh de'ov Slovenije. Ker se naši čitatelji pri nakupu raznovrstnih potrebščin posebno radi ozirajo na trdke, ki se

priporočajo v „Slovencu“

vabimo tem potom še vse ostale trgovce in obrtnike, ki doslej pri nas še niso naročili voščila za Novo leto, da se enako drugim poslužijo našega lista za svojo reklamo. — Sprejemali bomo tozadevne oglase še do petka, 31. decembra opoldne, vendar moramo zjamčiti ugodno namestitev le onim, ki oddajo svoja cenj. naročila takoj!

Maribor

□ **Občni zbori.** Izobraževalno društvo v Lajtersbergu ima na novega leta ob 3. društvo v Krčevini pa v nedeljo ob 2 občni zbor v društvenih prostorih.

□ **Božičnica.** Katoliška mladina ima v nedeljo 2. jan. ob pol šestih zvečer božičnico. Razen običajnih točk bo tudi dvodejanka božična igra: Mojstra Križnika božični večer. K obilni udeležbi vladno vabi odbor.

□ **Orgelska koncerta,** ki se bosta vršila dne 3. in 6. januarja obetata biti velik glasbeni dogodke. Spored pondeljkevega koncerta je sledeči: 1. J. Rheinberger: Agitato iz sonate d mol. (Franjo Dugan.) 2. a) F. Dugan: Souatni stavek (moderato) za violino in orgle. (F. Brandlova in Dugan.) b) J. S. Bach: Air za violino in orgle (F. Brandlova in Dugan.) 3. Fr. Dugan: Tokata g mol (Čedomir Dugan.) 4. a) Zdenko Fibich: Poem. b) Pugnani-Kreisler: Preludij in allegro. (F. Brandlova in Dugan.) 5. M. Guilmant: Canzone a-mol. (Čedomir Dugan.) 6. a) J. Katze: Molidva. b) Haydn: Arija Gabriela iz »Stvarjenja«. c) St. Premr: Jezus je majhen. Sopran in orgle. (M. Družovičeva in Dugan.) 7. J. S. Bach: Fantazije in fuga g-mol (F. Dugan.) S predprodajo vstopnic se je pričelo. Cene običajne.

□ **Požrtvovalnost članov rešilnega oddelka.** Gg. Stumpf in Borovič sta večerj praznovala vsak tisočkratno vožnjo z rešilnim avtomobilom mariborskega rešilnega oddelka. Kdor ve, koliko časa in napa zahteva delo pri rešilnem oddelku, bodo znali ceniti nečehično požrtvovalnost članov, ki žrtvujejo skoro ves svoj prosti čas v korist bližnjemu. Oba omenjena gospoda sta tudi agila člana gasilnega društva v Mariboru.

□ **Preložitve.** Zrebanje efektne loterije za zidanje Mladinskega doma osirotele mladine se prelomi do tedaj, dokler ne bodo vse srečke razprodane. Čas in kraj zrebanja se bo pravočasno javilo po časopisih.

□ **Preskrba mestnih sirot.** Mestni magistrat mariborski je na podlagi lastnega popisovanja ugotovil, da biva v mestni občini mariborski tačas 413 sirot in sicer: a) Sirote po zakonskih starših: 160 brez očeta, 32 brez matere, 35 brez očeta in matere. b) Nezakonska deca: 12 po umrli materi, 74 po živeči materi. c) Zapuščena deca po živečih zakonskih starših: 20 po ločenih starših, 4 po nemoralno živeti starših, 76 po obubožanih in onemoglih starših. Vse te sirote, katerih slika še ni popolna, so potrebne pomoči v eni ali drugi obliki. Naj se ne prepušča skrb za njihovo bodočnost izključno le občini in državi, marveč naj podpira mladinsko-zaščitno delo vsa javnost. Delodajalci se naj pri sprejemu v uk oziroma službo ozirajo predvsem na sirote, ki so zaščitne najbolj potrebne in ki jih priporoča mestni magistrat. Istotako naj smatrajo imovitejši zakonci brez otrok za svojo človečansko dolžnost, da sprejmejo za svojega otroka vsaj po eno siroto. Večkrat se dogodi, da je treba kakemu dojenčku nujno preskrbeti oskrbo. Kdor se hoče udeleževati na tem človekoljubnem polju, naj prijavi svoj naslov socialno-političnemu oddelku mestnega magistrata mariborskega, Rotovski trg št. 9.

□ **Nova tovorna tehtnica.** Prve dni po novem letu prične obratovati novozgrajena 10 tonska občinska javna mostna tehtnica pri tovarnem skladišču na glavnem kolodvoru. Tehtnice se morejo posluževati stranke, ne le za tehtanje po železnici dospele, oziroma odposlane robe, ampak tudi za robo, ki ni namenjena za prevažanje po železnici. Tehtarina znaša enako za vse mestne mostne tehtnice 0.30 p za vsakih pričetih 100 kg; najmanjša pristojbina za enkratno tehtanje znaša 2 Din.

UNION
ČOKOLADA
KAKAO
BONBONI

Silvestrov večer „Ljubljane“ bo letos najlepši,

ZATO POJDEMO V PETEK ZVEČER VSI V UNION.

○ **Dober lov ljubljanske policije.** Ljubljanski policiji se je v torek posrečilo, da je ujela prav opasnega plička. V gostilni pri »Deteljici« je sedel za polliterkom mlad mož, s sumljivim izrazom na obrazu, ki se je nekam sumljivo obračal proti vratom, kamor je mislil za vsak slučaj pobegniti, če bi ga morebiti kdo motil v njegovi udobnosti za mizo. Ob približno 9. uri zvečer je stopil pred njega detektiv, ki ga je že delj časa zasledoval in opazoval in ga pozval, naj se legitimira. Mož pa se ni dal ugnati. Nekom užaljeno, češ »kaj molite mene, mizarskega mojstra?« je vrgel detektivu na mizo razne dokumente, kakor delavsko knjižico, spričevalo, da se je izučil mizarske obrti in druge. Detektiv pregleda dokumente, nato pa sproži nad moža ploho vprašanj: »Kako vam je že ime, odkod ste, kako se pišete?« Z nekam ležerno gesto je odgovarjal nagovorjenec: »O prosim, za koga me pa imate, jaz sem Ivan Cerar, mizarski mojster iz Pržonja pri Zgornji Šiški!« Detektiv pa se ni pustil prepričati, tako nekam znan se mu je zdel mladenič. Kje ga je že videl? Tudi na policiji je vtrajal mož pri svojih izpovedbah. »Skandal je to, komu sem pa kaj napravil? Prosim, da me izpustite. Jaz sem Ivan Cerar, drugega imena nimam. Na kriminalni evidenci pa so mu pomolili pod nos fotografijo, ki mu je bila tako čudovito podobna, da mu je ves pogum upadel. Nazadnje je priznal, da je Ivan Istenič, nevaren tat, o katerem je na policiji zapisano, da je bil obsojen na osem mesecev ječe radi tatvine, da pa je iz zapore pobegnil. Dokumente pa je kupil od nekega brezposelnega delavca. Policija je prežala nanj skoro tri mesece, dokler ga ni spravila sedaj na »varnost«.

○ **Napačni akvizitor.** Okrog ljubljanskih trdk hodil neki človek, ki se izdaja za akviziterja vseh ljubljanskih listov. Neka ljubljanska trdka mu je nasedla ter naročila inserat in mu znesek 50 Din takoj plačala. Ker inserat ni izšel v odgovarjajočem časopisu, ga je trdka reklamirala, nakar je goljufija prišla na dan.

○ **Policijska kronika.** Aretiranih je bilo pet oseb in sicer dve radi tatvine in tri radi postopanja. Prijavljena je ena goljufija. Policija beleži tri kaljenja nočnega miru, en prestopke nošnje orožja brez dovoljenja, štiri prestopke pasjega kontumaca in štiri cestno-policijska poročila.

Poslovne ure so samo ob delavnikih od 8 do 12, in od 14 do 18.

□ **Mestna tovarninska davščina v Mariboru.** Prve dni po novem letu se preseli »Poslovna« iz pobiranja mestne tovarninske davščine iz dosedanjega uradnega prostora v novo zgrajeno hišico (mestna mostna tehtnica) pri tovarnem skladišču na glavnem koldvoru. Stranke se opozarjajo, da predložijo poslovni list brezizjemno vse vozne liste, ako znaša teža pošiljke enega voznega lista 100 kg ali več in poravnajo tovarninsko davščino še pred predajo blaga železniški oziroma pred prevzemom od železnice. Zoper stranke, ki bi to opustile, se bo postopalo po čl. 6. Ur. l. 301-24, t. j. predpisala se bo kot kazen 20 kratna prikrajšana pristojbina. Pri tej priliki se stranke ponovno opozarjajo, da morajo biti kreditni poravnani najkasneje v teku meseca, v katerem prejmejo plačilni nalog. Uradne ure so kakor pri železniških ekspeditih ob delavnikih od 8 do 12 in od 14 do 18.

□ **Vajenec se odda v uk.** Mestni magistrat mariborski priporoča 14 letnega dečka brez staršev, ki bi se rad izučil mizarstva obrti. Zglasiti se je v socialno-političnem uradu mestnega magistrata, Rotovski trg št. 9.

□ **Dva tata aretirana.** Policija je aretirala Viljema K., ki se že dalje časa potepa po Mariboru brez stalnega posla. Osumljen je, da je lanskega leta ukradel brivcu Pircu razno obleko. Razen tega ga zasleduje celjsko okrožno sodišče radi goljufije. — Radi tatvine nove suknje, obseane v izloži trgovca Gnilškega na Glavnem trgu, je bil aretirani Miha Š. Tatvino sicer tajni, toda priče so ga videle, kako je nesel ukradeno suknjo.

ZAHVALA.

Ker mi ni mogoče, da bi se nismo zahvalili vsem za številne pisne čestitke povodom svojega 25 letnega službenega jubileja, si dovoljujem izreči tem potom vsem gratulantom svojo najiskrejšo zahvalo za prijazno pozornost.

Ljubljana 29. dec. 1926.

Herman Hrovat

ravnatelj knjižarne

Kleinmayr & Bamberg

Pruij

✚ **Josip Lužar.** Dne 24. t. m. jutraj je nenadoma umrl podinspektor finančne kontrole v Puju g. Josip Lužar. Doma je bil v celjski okolici in je tudi v Celju obiskoval gimnazijo. Služboval je po raznih krajih v Sloveniji, pred dvema letoma je bil premeščen v Pluj. Povod se je s svojim dobrim srem ljudstvu prikupil, imel je srce za narod, iz katerega je izšel. Svojim podrejenim organom je bil dober predstojnik in iskren tovariš. To je pokazal tudi lepi pogreb, ki se je vršil na Stefanovo na mestno pokopališče. Kondukt s a vodila g. patja Karl in Gabriel, pevski zbor carinikov mu je zapel pred stanovanjem in na grobu lepi žalostnihi. Nepregledna množica pogrebecev je spremljala priljubljene g. Lužarja na zadnji poti. Posebno častno so bili zasloveni njegovi tovariši, ki so prihajali od blizu in daleč, da mu izkažejo zadnjo čast. Bilo jih je okoli 100. Na grobu se je v prisrčnih besedah poslovil od rajnega njegov tovariš g. Gabršček iz št. Ija. Njegovi želji se pridružujemo tudi mi: Na svidenje nad zvezdami! Rajni zapušča vdovo in dva nepreskrbljena otroka.

✚ **Umrla je 21. decembra gđa. Tekla Hochegger,** ki je vodila Fernerjevo trgovino v Prešernovi ulici. Bila je hčerka rajnega trgovca Hocheggerja, ki je imel svojčas trgovno z železnico na prostoru, kjer sta sedaj trgovca Šošerič in Arjenjak.

✚ **Mestno gledališče.** Dne 26. dec. so vprizorili Schönherrovo dramo »Sa'an v ženski. Goslovala je g. Bukšekova.

✚ **Občinska seja.** Dne 28. dec. zvečer se je vršila 12. občinska seja v letu 1926. Rekord!

Trbovlje

✚ **Na Silvestrov večer** pridi v Društveni dom, kjer bo prisostvoval ob zvoku godbe na lok dvema šaljivima igrarima.

✚ **Umrla je v Gaberskem Briel Marija v 64. letu starosti.** Blagi pokojnici naj sveti večna luč!

✚ **Nesreča.** Posestnik Strovca J., p. d. Čerje, v Gaberskem, je rezal na slamočrtnici, ki je urejena na električni pogon, krmo za živino. Pri delu je vtrkal roko preveč daleč v stroj tako, da mu je popolnoma odrzalo v členkih. Prepeljan je bil v novo bolnico.

Slovenska krajina

Prosvetno društvo se je ustanovilo dne 26. decembra na Cankovi. Takoj je pristopilo okrog 90 fantov. — V par letih se je Cankova dvignila v prosvetnem oziru, da je govalo na prvem mestu med prekmurskimi občinami. Ima mladeniško in dekliško Martijano družbo, ki je tudi na prosvetnem polju mnogo storila. Sedaj pa se je ustanovilo društvo, ki bo služilo edino ljudski prosveti.

Plebsit? »Neplape je plebsit, na kako nizki stopnji politične zrelosti je. Volitve v oblastne skupščine ne bodo navadne volitve, temveč »plebsit« za pripadnost Prekmurja. Gasp je priča, kako, da neodvisni radijevske gospode udarijo na to struno, se je vseeno vsaki začudil, ko je čital v »Neplape« klie o plebsitu.

Veselite. V adventu so veselice po gostilnah nekoliko prenevale. Ob božičnih praznikih pa je na novo vse živelo. Skoraj ni vasi, kjer ne bi bilo pesne veselice. Pretepovali tudi ni manjkalo. Vedno se ponavlja ista pesem. Luter za litrom, godba, ples, tripavo kricanje, nazadnje pretep. Druz dan pa imajo orožniki polne roke posla. Kaj bo v tem dolga predpust, ko je že začetek tako nelep?

Leert & Schudel, Harlem
(Holandijska)

na finejši Creme likerji

(Curaçao, triplé sec, Sherry-Brandy, Orange, Bennek mp, Cacao Shōna itd., itd.) so najbolj priporočljivi.

Kako navzdol!

Če bi ne bilo doživljanje in dejstev, ki tolčejo že po nas, ne bi nikdar mogel človek verjeti, kam smo že prišli v naši državi, kako malo pomeni ljudstvo in toli opevani ljudski interes v času seljaške vlade v primeri z eno osebo, ki spada slučajno k vladajoči stranki! Ob takih dogodkih ljudstvo vprašuje, kaj vendar pa je država, kaj je ljudstvo v državi, ali smo vsi helote in le gospodujoči imajo pamet! Tako se je zgodilo letos v občini dr. Kreka pri Sv. Gregorju. V to občino spada Dvorska vas, ki šteje okrog 40 hiš. Politično spada vas v občino Sv. Gregor, šolsko v Velike Lašče, župnijsko isto tako v Velike Lašče, ki so 3 in pol km oddaljene in zvezane z lastnim potom, ob katerem leži vasica Strmec, 1 km oddaljena od Dvorske vasi in 2 in pol km od Velikih Lašč. V šolskem oziru je bilo do zadnjega časa docela mirno in nikdo se ni zganil, niti takrat ne, ko se je ustanavljala šola v Lužarjih. Letos pa se je zmisli samostojne, oštr Marolt, da je treba ustanoviti posebno šolo v Dvorsko vas. S par tovariši se je obrnil na svojega sorodnika ministra Pucelja, naj se ustanovi šola v Dvorski vasi. Minister prosvete M. Trifunović se je početkom upiral, kaj potratiti ljudskega denarja in učiteljskih moči, a na ponovni pritisk radičevcev je podpisal tozadevni odlok. Ljudstvo je takoj protestiralo, do 240 podpisov je šlo v Belgrad, a vse zaman! Prišlo je povelje od zgoraj in aparat v Kočevju in Ljubljani je moral ubogati. Ker pa po postavi ne sme biti vas, ki zahteva novo šolo, manj oddaljena od obstoječe šole kot 5 km, je prišla komisija iz Kočevja in Ljubljane, ki je pa merila razdaljo tako, da je šla pot čez Malo Slevico v Lašče, kar seveda nanese 6 km, mesto da so merili omenjeno zvezo Dvorska vas—Strmec—Velike Lašče. Dvorska vas tudi nima dovolj otrok, zato pa so odpravili nekaj vasi šoli v Velikih Laščah, nekaj pa šoli Sv. Gregor in na ta način so ustvarili nov šolski okoliš Dvorska vas. Občinskega odbora pri Sv. Gregorju ni nihče vprašal za mnenje! Ljudstvo je takoj poslalo pritožbo na državni svet. Ker je gospoda, ki je vse to vodila, vzdvomila, če bo šlo, zato so pričeli takoj s poukom in adaptiranim starem hlevu oštrja Marolta. Sestavil se je tudi staveniški odbor, ki je prišel z zidanjem šole. Proračunjena je na 350.000 Din. Hiteli so z zidanjem, da bi stavili državni svet pred gotovo dejstvo, a na vse pritožbe od strani ljudstva se oblasti niso ozirale. Za začetek je staveniški odbor rabil državno podporo, ki je pa hitro pošla, nakar je dobil občinski odbor pri Sv. Gregorju poziv, da najame v 14 dneh vojno posojilo 70.000 Din za dvorazredno šolo. Občina Sv. Gregor vzdržuje že doslej tri šole: Velike Lašče, Sv. Gregor in Lužarje, zato ni čudo, da je ljudstvo zaječalo, ko je prišlo povelje 70.000 Din znenkrat v 14 dneh dati na razpolago stavnemu odboru, a za šolske potrebe v Dvorski vasi na začasni šoli 6000 Din. Ljudstvo je navelo vse sile, da se reši težkega bremena, šla je deputacija 28 moč v Kočevje in moč SLS in SKS, deputacija pa v Ljubljano, a vse zaman. Pouk in zidanje je šlo naprej! Ob početku šole je bilo v obeh oddelkih 8 otrok! Oblasti pritiska na starše, da vnašajo otroke iz dosedanjih šol Velike Lašče, odn. Sv. Gregor, pošilja ukaze šolskim vodstvom, da učence iz vasi, prideljenih novemu šolskemu okolišu, ne sprejemajo več v pouk. Tako nastaja vsak dan večja zmešnjava. Dogaja se, da otrok pride iz Male Slevice v šolo v Velike Lašče, kamor je bila njena vas vedno ušolana, a učitelj jo zapodi iz šole v Dvorsko vas. Šolske oblasti nečajo upoštevati, da je nova šola v Dvorski vasi nedolžnostna. Ker se le ni dalo več tlačiti ljudske nevolje, je končno prišel odbor od ministrstva prosvete ukaz, da se zidanje šole ustavi, dokler ne razsodi državni svet.

Tu ne gre za kulturno zastopnost, ki se brani nove šole, saj ima občina Sv. Gregor že tri osnovne šole, šestrazredno v Velikih Laščah, dvorazredno v Lužarjih in dvorazredno pri Sv. Gregorju. Tu ne gre za pomoč kakš oddaljeni vasi, ki ne more v šolo, saj Dvorska vas je vložna v 3 in pol km oddaljeno šestrazredno v Velikih Laščah, tu gre le za to, da samostojne dobe na račun ljudskih žuljev plačani »Prosvetni dom« v njihovem smislu! Premalo jih je in vsi brez poštovanosti, zato bi radi dvorano na tuje stroške. A ti stroški so ogromni, če pomislimo, da le na proračun 350.000 Din in stalno vzdrževanje. Ljudstva se ni vprašalo za mnenje, in se tudi ni vpoštevalo njegovega protesta.

Vse oblasti uvidevajo, da šola ni potrebna, a vendar, ker hoče par samostojnežev, zato dela njihov sorodnik g. Pucelj z vsem nasiljem, da se ugodni par ljudem in njihovi politično strankarski zahtevi, a vse ostalo ljudstvo naj molči, naj uboga in plača! Najhuje pri tem je, cel državni aparat od ministra prosvete pa do učitelja osnovne šole, vse mora služiti protiljudskim interesom!

Ljudstva se loteva obup in v njegovih očeh pada najdragocenejša, kar ima država — njena avtoriteta! Z vsjo pozornostjo in nestrpnostjo sedaj vse čaka in posluša, kako sodbo bo izrekel državni svet. V istem času pa šola v Kuželju, ki jo je ljudstvo zgradilo z velikimi stroški, še danes nima učitelja, lanske leto pa se je šolski pouk pričel v maju, šola v Papežih še danes nima učiteljske moči, šola v Nemški Loki je pričela pouk 18. decembra, šola v Ovčju isto tako sameva in sanja o boljših dneh. V Dvorski vasi pa za par otročev strah učitelj po vasi, v Velikih Laščah in pri Sv. Gregorju pa pod učiteljstvo naše otročje iz šole! Ni li to pot navzdol, ali revolucija od zgoraj!

Narodni poslanec K. Škulj.

Spominljajte se

Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 121

Novo leto! 1927. Novo leto!

Vsaki gospodnji, nevesti in dekletu bo najljubše darilo

Slovenska kuharica

Velika izdaja, brez 300 slik, 667 strani, najnovejši recepti. Spisala S. M. Felicita Kališek. Elegantno vezana Din 160.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Naša bodoča oblastna samouprava.

Viničarsko vprašanje in oblastna skupščina.

Maribor, 29. decembra.

Kaj spada pod viničarsko vprašanje?

Pod viničarsko vprašanje ne smemo porivati samo socialnega stališča viničarjev-goričnih delavcev, ampak vseh kmetskih delavcev povprek. Semkaj spadajo poljski delavci, majhni posestniki (kočarji), ki se morajo radi premirnega obsega lastnega posestva udinjati kot drinarji. Ne smemo pozabiti pri govoru o viničarskem vprašanju na hlapce in dekle. Vse socialne težnje zgoraj naštetih vrst kmetskih delavcev se združujejo v vinorodni mariborski oblasti pod zaglavjem: Viničarsko vprašanje. In omenjeni naziv zasluži to vprašanje radi tega, ker tvori v mariborski oblasti ravno stan viničarjev izrazito enoto, šteje veliko članov in je začel kot prvi s posebno organizacijo, ki stremi za izboljšanjem bodočnosti celotnemu kmetskemu delavstvu.

Viničarsko vprašanje in oblastne skupščine.

Naša SLS temelji na krščanskih načelih. Dobrobit delavstva jej je ravno tako ena glavnih skrbí kakor boljša prihodnost posestnikov — kmetov. Med posestniki in kmetskodelavskim stanom je obstajalo pri nas v Sloveniji že od pamtliveka patrijarhalno razmerje.

Kakor jesta hlapec ter dekla iz skupne sklade z gospodarjem, tako pije tudi viničar navadno iz iste čaše kakor virogradnik, kadar se snideta v kleti. Če nima viničar ali kmetški delavec zrna in ne kruha, mu pomaga imovitejši ter bolj založeni gospodar.

Ako pa izbruhnejo med gospodarjem in kmetskim delavcem kakš spori, ki se ne dajo poravnati kar na brzo roko, pa si poišče viničar, hlapec ali dekla drugega gospodarja, gospodar si najame drugo družino; pri slovesu teko solze obema iz oči.

Vsak človek na svetu se peha za tem, kako bi si izboljšal svoj stan. Posebno skrbi revnejšega kmetskega človeka tista doba, ko ne bo mogel delati ter služiti vsakdanjega

Radio

Če ves teden praznujemo radio-amaterji božični čas: od vseh strani in velov čujemo mile in znane božične melodije, ali pa govorje, ki se vsebinsko nanašajo na svetli čas, ko pričakuje svet svojega Odrašenika. In kot nalašč je ravno za ta čas atmosfera tako čudovito čista, da nam ne uide noben zvok, skorodno noben di, ki je bil poslan iz oddajne postaje. Od vsepovsod le: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Videti pa je, da so postali narodi res blage volje, da so izruvali iz svojih src mrko sovraštvo in da se zaupneje približujejo drug drugemu. Gotovo je, da ima tudi radio svoje zasluge pri tem, da se narodi in ljudstva zblížujejo, medtem, ko se medsebojno spoznavajo. Sirupeno seme blaznega nacionalizma, ki je po vojni pognalo globoke korenine v vse plasti ljudstva in narodov, polagoma izgublja rodovitna tla. Stremeljenje, da bi se vsaj Evropa medsebojno bolje spoznala, da bi se neosnovni predsodki razblinili, da bi si nekdanji smrtni sovražniki podali roke, to stremeljenje pospešuje nehoti tudi radio. Lani smo slišali z vseh oddajnih postaj večer za večerom zakrknjene govore, ki so podžigali narod v sovraštvo do vsega tujega, letos pa je že povsem drugače. Dobrohotnost, ali vsaj objektivnost vlada v presojanju in razmotrivanju razmer in dogodkov na tujem. Kadar pa poslušamo hujšarske govore redkih postaj naših sosedov, tedaj si pa lažje tolmачimo brezumno početje ljudi, ki so vtopljeni v divjem fanatizmu. — Ni radio samo internacionalen od čisto tehnične strani, ampak vrši prevažno in veliko socijalno in kulturno misijo. Mi Slovenci, ki nas je tako malo in ki živimo v majhnih razmerah, smo še prav posebno dolžni, da se poprimemo tega sredstva, ki nas spaja z velikim svetom.

Naj danes na kratko obrazložim, kaj in koliko nam nudi radio. Največ amaterjev si sestavi radio-aparate radi zabave. Brezdvorno pridejo ti na svoj račun, saj gošbe in peja, lahkega in poljudnega je v izobilju. Vseke vrste zabavni večeri so stalno na sporedu na tej ali oni postaji. Prvorastni komiki te morajo spraviti v smeh. Mnogi si nabavijo radio-aparate, da bi mogli slišati predvsem takozvano dobro muziko, posebno tako, resnega značaja. Menda imajo te vrste amaterji res največ od svojega aparata. Kako naši glasbeni kritiki zahtevajo koncertov, ki naj bi občinstvu podali nove in moderne glesbe in ga vsaj nekoliko uvedli in informirali o sodobnem glasbenem napredku in razvoju! Mi radio-amaterji imamo tega v izobilju, prvorastne programe izvajajo najboljši glasbeniki. Za Ljubljano je bil Hindemith senzacija, mi smo ga ponovno slišali in sicer prav dobro. Kdaj bodo Ljubljančani slišali Turandot ali celo Pfitznerjevega Palestrino! O, če pred dvema leti smo mi deželani zavidali Ljubljano, da ima samo ona toliko prvorastnih glasbenih prireditelj in stroke smo žrtvovali, da smo šli na redke čase v opero. Danes pa vemo, da so Ljubljančani nevoščljivi nam deželanom in gorjancem, ker mi slišimo bolje in čisteje kot oni. — Nekaterim, posebno mlajšim amaterjem, je mnogo na tem, da bi poslušali predavanja, ki se

kruha radi bolezní ali starosti. In posebno še pri podeželskih delavcih, ki ne živijo na svoji lastni grudi, je ta skrb za starost ali bolezensko preskrbo tem bolj umljiva.

Pred vojno so imeli kmečki reveži odprta vrata v bolnice, sirotišnice in hiralnice. Občine po deželi so bile po svojem gospodarstvu urejene, občinski proračuni so bili v ravnotežju, valuta stalna in radi tega so se občine tedaj veliko lažje brigale in tudi znatno prispevale k bolezenski ter starostni poskrbi kmetskega delavstva. V predvojni časih splošnega blagostanja skrb občine za onemogle reveže niti ni zavzemala toliko obsega kakor danes v dobi občega pomanjkanja ter gospodarske bede. Občinsko gospodarstvo je danes pri visokih davkih ter dokladah toliko zdrčalo navzdol, da nimajo občine niti kritja za najnujnejše poplave po neugodah razdrapanih in nerabnih cest ter potov in kako bi naj zmagovale v zadostni meri poravnavo stroškov za vzdrževanje vedno bolj naraščajočega števila občinskih revežev.

In kdo se naj pobriga za izboljšanje bednega stanja kmetsko-delavskega stanu? Nova oblastna skupščina bo morala najti pota za starostno zavarovanje vsega podeželskega delavstva in njega poskrbe za slučaj bolezni.

Ravno v pravilni poskrbi kmečkih delavcev za zgoraj omenjene slučaje leži velik del rešitve kmetskega vprašanja sploh. Naši obrtniki so nam glede starostne in bolezenske preskrbe daleč daleč naprej.

Res je tudi, da skušajo posamezniki iz tega kmetsko-socialnega vprašanja kovati kapital za osebno umazane koristi, ker hujšak-čev ne manjka nikjer in posebno za časa volitev jih kar mrgoli in to tudi po deželi med revnejšimi sloji. Zato bo morala oblastna skupščina, v kateri bodo zastopani vsi podeželski stanovi, rešiti tudi pereče a prepotrebno in nujno viničarsko vprašanje s treznim razumom in preudarnostjo ter v medsebojnem sporazumu.

tičejo stroke, ki jih zanima. Tudi ti ne ostanejo razočarani. Posebno sedaj v zimskem času se brez težave sliši čisto in razločno vsako predavanje. Medicini, juristi, filozofi, tehniki, politiki, vsak pride na svoj račun. Posebno Königswusterhausen oddaja prvovrstna predavanja. In pa kurzi ali učni tečaj raznih jezikov! Koga ne potegne za sabo zanimiva metoda nevidnega učitelja. Nam Slovencem, ki imamo brezdvomno velik dar za tuje jezike, so ti kurzi še prav posebno dobrodošli. Ali naj omenjam prežalestno dejstvo, da naš abiturienti ne zna razen slovensčine nobenega jezika! Prav za to je radio. Nemščina mu bo šla malodane sama v glavo, saj je bo imel od vsepovsod polna ušesa. V italijanskem, španskem, francoskem jeziku si bo spopolnil svoje znanje ob predavanjih, če že neče vztrajno slediti perjo-dičnim kurzom. Poznam starejšega gospoda, ki se je v poldrugem letu pričel angleščine, da zlahka čita knjige in časopise. Naravnost znamenit je namreč dunajski radio-učitelj angleščine Mac Calum, ki predava silno živahno in z dobrim humorjem. Berlinke španske kurze smo tu že omenili; francosčino učijo vsepovsod, pa tudi laški kurzi iz Švice ali iz Gradača so dobri. — Vrši pa radio tudi posredno marsikaj dobrega. Predvsem veže družinske člane na dom. Ali je mar čudno, če mož ni mogel obstati zvečer doma in si je šel iskat v gostilno razvedrila in družčine, če je našel doma trudno ženo in silne otroke, ki so se spravili spat, medtem, ko je prišel sam izmučen od svojega dnevnega posla? Koliko preprirov, pomanjkanja in vsega zla je prišlo v družine, ko je možu tako izostajanje prišlo v strast! Ako ga pa doma čeka razvedrilo, ki zanima enako moža in ženo ali bo morda iskal zabave po zakajenih pivnicah? Ni dolgo, ko se mi je neka gospa iskreno zahvaljevala, ker sem ji moža pregovoril, da si sestavi radio-aparat. Noben večer ga ni bilo prej pred polnočjo domov, mi je pravila, sedaj ga pa ni spravili od aparata in pozabil je na svoje pivske prijatelje, da bi tega ne bila prej verjela. Morda bi gospod Lindič imel še večje uspehe, če bi indolentno odlašal Kranja od litra in bi ne pravil venomer, da je v vinu strup, ko pa je to tako neznanosko dober strup.

Toda, kam smo zašli od našega božičnega razpoloženja! Naj bi vam, dragi slovenski radio-amaterji za novo leto in vse praznike Vaše antene čisto brnčle, in da bi nas bilo prihodnji Božič mnogo, mnogo več.

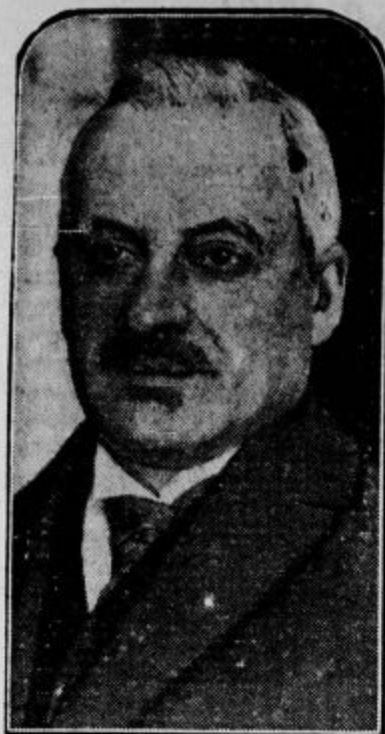
POVODNI V ZADNJI INDIJI.

v Singapore, 29. dec. (Izv.) Radi zadnjih neurij je poplavljen vse malajski ozemlja. Takšne poplave ne pomnijo že več let. Ves železniški in telefonski promet je prekinjen; nekatera mesta so popolnoma poplavljen. Domneva se, da je radi poplave utonilo več oseb.

RADIO potrebščine

v največji izbiri stalno v zalogi pri

FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 Telef. 407

M. Motta

vnovič izvoljeni predsednik
republike Švice.

Japonski mikado (cesar)

ki je na sveti večer umrl po
daljšem bolehanju.

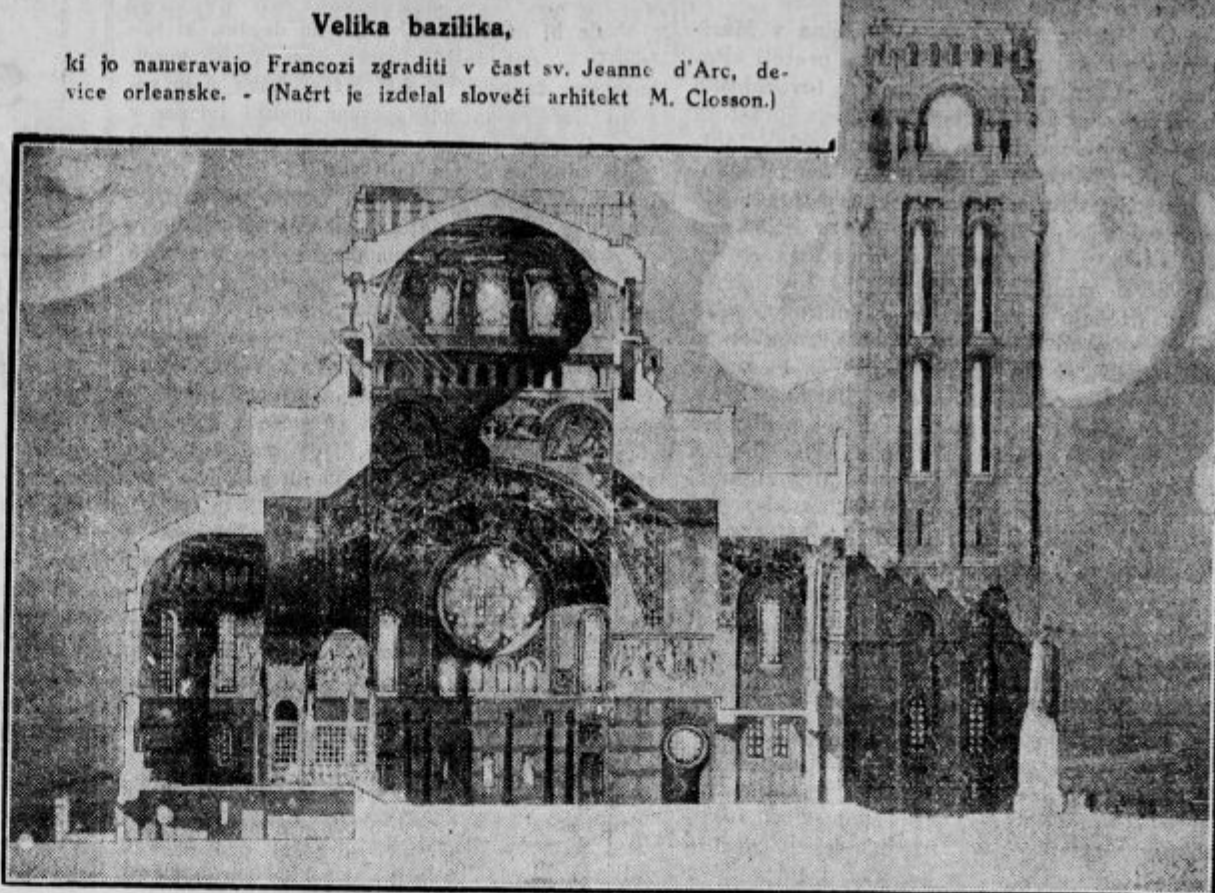
M. Voldemars

novi litvanski ministrski predsednik.

Ameriški senator Root,

ki je prejel letošnjo Wilsonovo usta-
novo v znesku 25.000 dolarjev.

Velika bazilika,

ki jo nameravajo Francozi zgraditi v čast sv. Jeanne d'Arc, de-
vice orleanske. - (Načrt je izdelal sloveči arhitekt M. Closson.)

Iz nemirnega Kitaja.

Barikada v Hankau-u. - Zadaj vojaki ameriške mornarice, spredaj
gruče bežečih Kitajcev.

Več politične zrelosti.

(Slovenskim svobodnimislcem v premislek.)

Pred nekaj dnevi sem srečal na ulici dobrega znanca. Grdo me je pogledal in hotel že iti kar mimo. Pa se je vendarle ustavil in mi rekel z glasom, s kakršnim je moral zabodeni Cezar izgovoriti besede »El tu, mi Brute!«: »V »Slovenca« sem bral zadnji čas nekaj tvojih člankov. Pa vendar nisi postal klerikalec.«

Ker si domišljam, da dobro poznam Slovence in zlasti slovensko inteligenco, na to vprašanje nisem bil čisto nepripravljen. Vendar pa me je šele to vprašanje podnetilo, da napišem nekaj »pro domo« in z ozirom na izredni položaj, v katerem se nahajamo Slovenci, vljudo prosim uredništvo »Slovenca«, da ga priobči. Skupni slovenski stvari gotovo ne bo škodovalo.

Ko je SLS, edina izmed obstoječih strank (razen zrelejših posameznikov, ki niso katoliškega svetovnega naziranja) spoznalo situacijo, ki je nastala za Slovence v novi gržavi ter s krepkim poduporom postavila zahtevo po slovenski avtonomiji na prvo mesto svojega točasnega strankinega programa, sem obžaloval, da tega ni storila vsaj istočasno kaka svobodnomiselna, socialistična stranka. Pričakoval sem, da do tega pride v nadaljnjih letih. Pa nič takega. Vse stranke so se le z vso vnemo trudile dokazovati nesmiselnost zahteve po slovenski avtonomiji. Tedaj mi je postalo jasno, da se svobodnomiselci obremenjujejo pred slovenskim narodom in njegovo bodočnostjo z veliko krivdo, ki jim jo bo le težko popraviti in da so zgrešili pravi trenutek, ko bi si mogli priboriti vodstvo naroda. Ko je nato SLS s svojim avtonomističnim programom zbrala ogromno večino slovenskih glasov in od 26 mandatov Slovenije zavojevala 20, je bila s tem ustvarjena v narodu neka odločitev, ki bo držala še dolgo in bo govorila v prid oni stranki, ki je prišla prva in ki je — to se mora priznati — doslej častno držala svojo besedo. Danes ima SLS v urejanju odnosov slovenskega naroda do drugih narodov za seboj zaupanje večine. Nič ne pomaga, da si to prikrivamo. Treba je imeti smisel za dejstva in pogum priznati jih.

Za ljudi, ki nam je slovenstvo kot narod življenjsko dejstvo in dolžnost, ne pa predmet teoretiziranja, ki pa nismo tistega svetovnega naziranja, na katerem sloni SLS, za svobodnomiselce torej (rdim od sramu, ko pišem besedo, ki je v Sloveniji obremenjena s toliko sramoto in krivdo) seveda še vedno velja dvom, ali more s tega idejnega temelja, na katerem sloni SLS, priti do odločitve v borbi slovenskega naroda. Pomisleke imamo, ali bomo s tem, kar nam bo izvajala SLS, mogli biti zadovoljni. Težnja je v nas po programu, ki bi bil po naših mislih časa in njegovim socialnim zahtevam (v ožjem pomenu te besede) bolj odgovarjajoč.

Kljub tem pomislekom in težnji, istočasno pa obstoje tudi dejstva, da take politične stranke pri nas še ni, da pa je smer, v katero stremi SLS z zahtevo po avtonomiji, tudi naša smer, da je na-

rod zbran pod vodstvom SLS z zahtevo po avtonomiji in da je v tej zbranosti, neodvisno od idejnega temelja, na katerem sloni SLS, neprecenljiv kapital, s katerim moramo znati Slovenci dobro gospodariti. Kot maloštevilen narod pomenimo namreč politično nekaj le, če smo kar najbolj mogoče zbrani in le, če smo zbrani kot Slovenci, smo kot taki upoštevani. Dokler smo ogroženi kot narod, je treba na to še prav posebno paziti.

Mislím, da se svobodnomiselni Slovenci ne smemo obremenjevati z novo krivdo. Ne smemo zaradi tega, kar nam na SLS kot svobodnomislcem ni všeč, zametavati tudi tega, s čimer se kot Slovenci moremo in moramo strinjati. Tako delajo otroci. Ne smemo brezvestno rušiti zbranosti slovenskega naroda, kolikor si nismo na jasnem, da moremo na ruševinah zgraditi kaj novega, boljšega. Vedno se moramo zavedati, da se s tem, kar nam je že in še bo izvajala SLS, če pomikamo v pravi smeri in da bo vse, karkoli bo v tej smeri doseženo, samo lajšanje nadaljnjega boja. In tudi kolikor nas vodi prepričanje, da smo za kaj boljšega in se še borimo proti kulturni osnovi SLS ter kritiziramo njeno delo, mora to ostati v mejah slovenskega naroda. Drugi narodi morajo vedno videti le eno sklenjeno vrsto za duhovno osamosvojitve in neoviran razvoj se borečih Slovencev, med katerimi ni izdajalcev, ki bi iz strankarskih ali osebnih koristi uhajali k nasprotnikom. Mi moramo ne samo v besedi, temveč tudi v dejanju izpovedovati svojo vero v zdravo silo slovenskega človeka, naroda, sicer smo sokrivi videza, da je zahteva po slovenski avtonomiji »klerikalna špekulacija« in omogočamo tako nasprotnikom, da se morejo pod krinko boja proti klerikalizmu boriti proti slovenskemu stremljenju po čim najširši politični samostojnosti. Le politično delo, prepojeno s takim duhom, je ustvarjajoče, za slovensko politično življenje, je nekaj novega, naprednega.

Več ponižnosti, več samokritike, več prave, žive narodne zavednosti!

L. U.

Pokojni mikado in katolištvo.

»Osservatore Romano« priobčuje obsežno poročilo o smrti japonskega cesarja Joši Hito. Med drugim navaja dejanja pokojnega cesarja, ki kažejo, da je bil zelo naklonjen katolištvu, kar velja o celi cesarski družini. V zadnji svetovni vojni je pokojni cesar dovolil, da so smeli nemški misijonarji nadaljevati svoje delo in ostati v javnih službah. Po vojni se je japonska vlada sama takoj obrnila na Sveto stolico zaradi ureditve vprašanja glede nemških misijonov in je sama plačala potne stroške španskim misijonarjem, ki so nadomestili nemške. Dalje je japonska vlada prispevala za obnovo katoliških cerkva in druge misijonske potrebe.

Začasa mikadove bolezni se je sv. oče po apostolskem delegatu Giardiniju izvestil o cesarjevem stanju in izrazil svoje iskrene želje

za njegovo ozdravljenje. Ob cesarjevi smrti je sv. oče takoj izrazil svoje sožalje in naročil apostolskemu delegatu, da se na predpisani način udeleži narodnega žalovanja. Vse to je napravilo na cesarsko družino globok vtis ter se je zahvalila pri apostolskem delegatu po posebnem odposlancu.

Novi mikado Hiro Hito se je ob svojem obisku v Rimu 1. 1921. poklonil tudi sv. očetu. Letos je bil incognito v Rimu drugi sin pok. mikada — princ Jašuhito Cicitu.

Slovinci v Italiji

Da se razumemo!

Gorica, 26. decembra 1926.

Prav nič se ne čudimo, da smo našli v velikem rimskem listu »Tribuna« od 22. 1. m. ono znano pesem o slovenskih politikantih, duhovnikih in učiteljih, ki jo je že tolikokrat zapel tržaški »Piccolo«. Znano so nam zveze med »Piccolom« in »Tribuno« že zdajnjaj in posebno od takrat, ko sta »Piccolo« in »Tribuna« istočasno dvignila toliko prahu radi neklih okrožnic, o katerih se je pozneje izkazalo, da so bile navaden falzifikat. Vemo tudi, da se ni še zgodilo, da bi se kak resen italijanski časnikar potrudil, da bi se vsaj skušal poglobiti v problem narodnih manjšin. Veliki rimski listi se zadovoljujejo s periodičnimi dopisi direktno prizadetih in s sovraštvom do Slovencev prepornih ljudi, ki se ne morejo otresti spon osebnosti in provincionalizma ter presojaati problem slovenske narodne manjšine res z državnega vidika.

Članek v »Tribuni« datira iz Gorice in je šifriran. Brezdvomno pa se za šifro skriva goriški dopisnik »Piccola«, ki je pred dobrim tednom poslal podoben članek svojemu listu. Slog je isti, misli iste, ista zavijanja. Opozoriti smo hoteli na to zvezo med člankom v »Piccolo« in »Tribuni«, ker je zopet enkrat dokazano, da so ravno tržaški in goriški gospodje oni, ki neprenehoma ščuvajo Rim proti Slovanom.

Članek nosi naslov »Kontrast med Gorico in deželco«; med Gorico, kjer kompaktna masa govori italijansko in živi italijansko mestno življenje, ter med občinami, ki pod vodstvom slovenskih — županov (kdejo so že slovenski župani likvidirani! Prip. ur.), kakor obroči sklepajo mesto, obstoji večer kontrast. Mesto in dežela prodrta v deželo, ker mu je manjkalo orodje za prodiranje. Mesto ni imelo sredstva, s katerim bi moglo z avtoriteto nastopiti proti odkrito sovražnemu držanju županov, duhovnikov, učiteljev in trgovcev. Videm, je bil predaleč, da bi mogla Gorica energično in hitro vplivati na pokrajinsko oblast, ko je šlo za zaplenbo majhnih listov, sovražnih Italiji. Tako sta se mesto in dežela razvijali vsak zase, tako so slovenske občine ohranile duhu in naravi italijanske države nasprotno lice. Toda nova prefektura bo s koristnim gospodarskim programom, ki že obstoji, prebila umetni zid, ki loči Goričane in Slovence. Do sedaj niso znali izvesti

Italijani metodo asimilacije. Treba je direktno prodreti do slovenskega prebivalstva, ki ne zahteva drugega, kakor da se mu popravi kaka cesta ali pa obnovi kak vodnjak ter zopet zgradi kaka cerkev ali šola. Kadar bodo Slovenci spoznali Italijane po italijanskih uradnikih in videli materialno bogastvo italijanske dežele, bo prvi korak do sodelovanja storjen. Goriška dežela se da gospodarsko dvigniti z izrabo vodnih sil Soče. S tem se pritegne k sodelovanju slovensko ljudstvo, ki bo prišlo v dotiko z italijanskim delavstvom. S propagando in z rešitvijo njihovih problemov je treba rešiti Slovence sužnosti, v kateri jih tiščijo politikanti lostran in onstran meje. Treba je odpraviti napako slovenskega ljudstva, da vidi v vsakem krajevem vprašanju politični problem, ki mu Italija nasprotuje; kajti duhovnik ali pa slovenski poslanec mu je vtepel v glavo take laži. Ako hoče Italija duševno pridobiti Slovence, jim mora dati tudi odgovorna mesta. V državno službo bi bilo treba sprejeti kakih deset slovenskih uradnikov, ki bi pridobili za Italijo vse družine državnih nameščencev in vzpostavili odnose med prebivalstvom in uradi, prav ker bi govorili dva jezika in bi se na ta način odpravila neprecenljiva škoda, ki izvira iz medsebojnega nesporazumljenja. Tudi semenišče v Gorici bi lahko postalo vzgajališče italijanskih duhovnikov. Mladenci iz starih italijanskih pokrajin bi morali priti v goriško semenišče in potem bi služili Bogu v veselje in italijanski domovini v slovenskem jeziku. Ti bodo pridigali slovenskemu prebivalstvu sicer v njegovem jeziku, toda v italijanskem duhu in v italijansko zavestjo in s tem duhom in s to zavestjo bodo lahko prepeljali duše vernikov na Banjski planoti in ob oznožju Sv. Gore. Prav tako bi bilo treba poslati slovenske učitelje v velika italijanska mesta, da tam spoznajo italijansko kulturo, s katero bodo po svojem povratku v domovino lahko seznanili tudi slovensko prebivalstvo. To ljudstvo bo navdal nov duh, nepoznana toplota in širše obzorje. Problem obstoji v tem, da se razumemo.

Da se razumemo! A pot, ki jo svetuje »Tribuna«, ne bo nikdar pripeljala do pravega sporazuma. Zgrešen je že prvi korak. Problem narodne manjšine v Italiji ni problem cest, vodnjakov, cerkva in šol! To je problem živega dela enega naroda, ki ima in dušo, ne samo telesa. Naš narod stoji kulturno previsoko, da bi živel samo od kruha, naš narod hoče tudi besede, naš narod hoče res živeti. In če hočete vedeti za njegove želje, obrnite se na njegovo inteligenco, inteligenco, ki pozna že italijansko kulturo in jo tudi ceni, a je kljub temu ostala slovenska. Poskus ločitve naroda od inteligence je star in ta ločitev se hoče tudi do skrajnosti izvesti. Na deželo ne sme več noben inteligent iz mesta, karabinerje ali milico ima takoj za seboj. Direktno prodiranje italijanstva, to je mimo slovenske inteligence med slovensko ljudstvo, je že davno v teku, a ni prineslo nikakih uspehov in jih tudi ne bo. Sporazum je mogoč edino z razumumstvom, ki mu narod zaupa, ne pa potom vaških prilizovalcev, ki jim je trehuh bog.

Sen. Bombig podestast velike Gorice. Pretekli petek je položil senator Bombig v roke novega prefekta prisego kot podestast nove velike goriške občine, h kateri pripadajo sedaj tudi občine Solkan, Podgora, Ločnik, Standrež in St. Peter. Prisega se je vršila v prostorih goriškega mestnega sveta. Na izrečno željo novega prefekta so prisostvovali slovenskemu obhodu tudi podestasti vseh slovenskih občin, ki so bile priklopljene Gorici. No, senator Bombig ni zaman pošiljal ob vsaki priliki na stotine udanostnih brzojavk Mussoliniju. Dokazal je Mussoliniju, da je mlad fašist, čeprav star po letih in po svojih liberalnih idejah. Mussolini se je izkazal hvalečnega in ga imenoval za podestata nove velike goriške občine. Izmed vseh navzočih podestastov se je najbolj kisló držal solkanski g. Mozetič. Ali si je kdaj mislil, da bo njegove slave tako hitro konec. Da ne bo več vihtel biča v občinskem domu po svojih rojakih! Fašizem bo kmalu pomel z vsemi slovenskimi privrženci; razni Bandlji že davno niso več šolski nadzorniki, niti profesorji ne več; tudi Semifev je malo več didaktičnih ravnateljev in že šolski voditelji so vsi čisti Italijani, počasi pojdejo še podestasti.

Gospodarstvo

Posojilo mestne občine ljubljanske in njegova rentabilnost

Vladni komisar za mestno občino ljubljansko je kakor znano sklenil razpisati 6% obligacijsko posojilo do najvišjega zneska 30 milijonov dinarjev, ki naj služi za gradnjo novih stanovanj.

Velikopotezna akcija vladnega komisarja je bila v javnosti simpatično sprejeta. S tem posojilom bo dana možnost, da se v kratkem času zgradi v Ljubljani približno 400 stanovanj.

Priznati se mora, da je oblika posojila potonila izdaje obligacij posrečena, ker se s tem nudi privatnemu kapitalu možnost dobre in sigurne naložbe. Kakor čujemo, je od celokupne vsote 30 milijonov dinarjev že zasiguranih 14 milijonov dinarjev. Od emisijskega načrta bo torej odvisno, da si mestna občina ljubljanska zagotovi še ostalih 16 milijonov dinarjev. Vladni komisar namerava za te obligacije izposlovati pupilarno varnost, kakor tudi oprostitve rentnine.

Za amortizacijo tega posojila se namerava ustaloviti poseben stanovanjski gradbeni fond, v katerega naj bi se stekali dohodki od najemnine stanovanj in lokalov, zgrajenih s tem posojilom, dalje 10% vsakoletno vplačane gostiščnine, 10% vsakoletno vplačane vedarine, dohodki trošarinske gradbene naklade in prispevki občinskega pokojninskega fonda. Ta stanovanjski gradbeni fond pa naj služi le za amortizacijo posojila in ima predvsem namen garantirati obligacionarjem redno plačevanje anuitet (obresti in amortizacije). Ne gre tu za kritje izgube vsled nerentabilnosti iz tega posojila zgrajenih stanovanj. Čeprav je v razglasu navedeno, da bodo najemnine v teh hišah donosale le kakih 800.000 Din letno, vendar je pričakovati, da bo rentabilnost teh hiš mnogo večja. To je seveda odvisno od višine najemnine. Če računamo, da bo znašala najemnina za posamezno stanovanje (večinoma z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami) povprečno 400 Din mesečno, kar gotovo ni pretirano, potem lahko računamo z letnim dohodkom 1.920.000 Din, medtem ko bodo obresti za to posojilo znašale letno 1.800.000 Din. Računati pa moramo tudi, da bo najemnina od poslovnih lokalov lahko mnogo večja.

Anuiteta za to posojilo bo sicer znašala letno približno 3.090.000 Din, to pa le vsled tega, ker traja amortizacijska doba le 15 let, mesto 60 let kakor se to običajno računa pri stanovanjskih posojilih. Po preteku amortizacijske dobe pa bo občina iz najemnin lahko krila cel kapital, katerega bo za amortizacijo prispeval stanovanjski gradbeni fond. Vprašanje rentabilnosti vloženega kapitala je mogoče presoditi le tedaj, če se vzame za osnovo amortizacijsko dobo 60 let. Tedaj pa znaša anuiteta (obresti in amortizacije) le 1.878.370 dinarjev. Ta vsota pa je manjša kakor vsota, ki smo jo zgoraj izračunali kot donos najemnin na podlagi povprečne mesečne najemnine 400 Din za stanovanje. Iz tega je razvidno, da ne gre tu za kritje izgube vsled nerentabilnosti kapitala. Kapital, katerega bo za anuitetsko službo prispeval stanovanjski gradbeni fond, bo služil le v to svrhu, da se predčasno amortizira posojilo. Ta kapital pa ni izgubljen, ker se bo po amortizacijski dobi zopet stekal v ta fond.

K služnji »Slavenske banke«. Iz industrijskih krogov smo prejeli: Te dni je bilo v listih javljeno, kako velike vsote denarja so imele pri Slavenski banki naložene naše regulativne hranilnice; ves razpoložljivi denar so torej nalagale v banke, ne pa v industrijska, trgovska ali obrtniška podjetja. Če bi te hranilnice dajale denar direktno industrijem in obrtnikom, ki morejo nuditi gotovo toliko, če ne še večje sigurnosti kakor pa banke, bi ta denar koristil našemu slovenskemu gospodar-

stvu, ker bi bil cenejši kakor bančni kredit, katerega so ravno omogočale bankam regulativne hranilnice. Tako bi denar ostal v Sloveniji in bi pomagal naši industrijski in obrtni delavnosti, večjemu zaposlenju našega delavstva in bi bilo te naložbe lažje kontrolirati. — Nadaj se izven, da so industrijski krogi že pokrenili tozadevno akcijo.

Kranjska industrijska družba. Kranjska industrijska družba je imela dne 29. decembra v Ljubljani svoj redni občni zbor. Predloženi računi so bili odobreni in je bilo sklenjeno izplačati 10% dividende, t. j. 5 Din na delnico. Ilkratu je bilo sklenjeno, poslužiti se valorizacije, katero nudi naš zakon o valorizaciji, ter zvišati investicije podjetja za znesek 14.168.921.34 Din. Od tega zneska bo porabljena vsota 9 milijonov dinarjev v ta namen, da zviša družba delniški kapital od 18 milijonov kron = 4,5 milijona dinarjev na 13,5 milijonov dinarjev. Društvena glavnica ni bila doslej oslabljena in znaša število delnic 90.000 v nominalu 200 K = 50 Din. Temeljem tega sklepa bodo delnice prekolokovane od 50 Din nom. na 150 Din nom. Valorizacija se izvede na ta način, da se poton vzvrednostilve delnice valorizacijski fond porabi za ojačanje rezerv na ta način, da se napravi dva nova rezervna fonda, in sicer prvi v znesku 3.141.730.34 Din, drugi 1.625.191 Din. Na ta način se porabi cel z valorizacije doseženi znesek za zvišanje vrednosti delnic in za napravo zakonito predpisanih novih rezerv. Sklenjena valorizacija pride praktično do veljave že v bilanci za tekoče poslovno leto, ki pričinja 1. julija vsakega leta.

Jugoslovanska-nemška zunanja trgovina. V prvih devetih mesecih t. l. je znašal uvoz v Nemčijo iz Jugoslavije 52,2 milijonov mark (po nemški statistiki), izvoz iz Nemčije v Jugoslavijo pa 53,8 milijonov mark. Nemčija je uvozila iz Jugoslavije največ: žito in moko 5,3, meso in slanine 6,3, jaja 16,0 milijonov mark. Izvažala pa je k nam največ: cestilje 9,6, železnina 8,5, barve in kem. proizvodi 5,2, papir 1,1, električni stroji 1,8, usnje in čevlje 1,9 milijonov mark.

Naše pomorstvo. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je izdala pod tem naslovom obsežno knjižico, ki vsebuje poročilo, referate in resolucije konferencie gospodarskih zbornic, ki se je vršila 24. 25. in 26. junija letos v Ljubljani. — H knjižici se še povrnemo.

Anketa za znižanje državne trošarine na alkohol je silila zbirati zbornica za trgovino in obrt, ki se bo vršila 30. t. m.

Kreditno zavarovanje v Avstriji. Da bi se znižal izvoz v Rusijo, se v Avstriji že dalj časa vrši pogajanja glede zavarovanja kreditov, danih ruskim gospodarskim organizacijam. Največ izgledov ima v tem pogledu predlog organizacije avstrijskih industrijev, ki gre za tem, da bi poleg rednega zavarovanja vlada v slučaju političnega prevrata v Rusiji dala oškodovanim tvekanjem nizko obrestujoča se posojila v višini 80—90% dolžne vsote.

Svetovna produkcija sladkorja. Znani statisti dr. Gustav Mikusch objavljajo svojo zadnjo cenitev svetovne produkcije sladkorja. Produkcija sladkorja se za leto 1923-27. čeni na 24,37 milijonov ton, napram 25,74 milijonov ton v l. 1925-26. Po tej statistiki bo evropska produkcija sladkorja v tekoči kampanji za 0,67 milijonov ton ali 7,8% nižja kot produkcija v pretekli kampanji. (7,9 napram 8,57 milijonov ton.) Največji primanjkljaj je zaznavan v Češki in Slovaški (1,05 napram 1,5 milijonov ton). Tudi v Franciji, Belgiji in Rusiji bo produkcija manjša, medtem ko bo v Italiji za 192% večja.

Uvedba »pengo« valute na Ogrskem. Pred dnevi so se pričeli izdajati novi bankovci, glasili na »pengo«, kakor tudi novi kovani drobiži. V prometu so se že pojavile težkoče, ker relacija med novo in staro valuto ni enostavna. »Pengo« velja kakor znano 12500 og. K. S prvim januarjem postane računanje v pengih obvezno.

Borza

Dne 29. decembra 1923.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.5019-13.5519 (13.4972-13.5272), Italija 254.97-255.97 (253.69-253.69), London 274.85-275.65 (274.85-275.65), Newyork 56.545-56.745 (56.546-56.746), Praga 167.70-168.50 (167.70-168.50), Dunaj 7.985-8.015 (7.985-8.015), Amsterdam 22.66-22.72 (22.675-22.735). Curia. Belgrad 9.12 (9.13), Budimpešta 72.40 (72.50), Berlin 128.50 (123.25), Italija 23.30 (23.40), London 25.09 (23.0925), Newyork 517 (517.125), Pariz 20.50 (20.475), Praga 15.32 (15.37), Dunaj 73.05 (73.05), Bakarešt 2.725 (2.75), Amsterdam 203.85 (206.80), Bruselj 71.91 (71.95), Kopenhagen 138.80 (138.75).

Lokal. Devize: Belgrad 12.47-12.51, Kodanj 188.50-189.10, London 34.35-34.45, Milan 31.67-31.77, Newyork 707.00-709.70, Pariz 28.02-28.12, Varšava 78.25-78.75. Valute: dolarji 705-709, francoski frank 28.10-28.36, lira 31.62-31.78, šilinar 12.44-12.50, češkoslovaška kruna 20.91-21.03.

je bil silnejši in daljši kot vsi drugi doslej, oznanjal, da so Španci prodrali do poslednje ploščadi na piramidi. Čim so naravnali moje telo na sredno velikega žrtvenika, so položili poleg mene kneginjo Otomi tako blizu, da sva se dotikala; jaz sem moral ležati na sredini in tako ob strani ni bilo veliko prostora za njo, ker še ni bil prišel pravi trepetek žrtvovanja, so naju duhovni zvezali z vrvičami, katere so privezali k bakrenim obročem v tlaku, in opazovali boj. Tako sva nekoliko minut ležala drug poleg drugega; v mojem srečju je vzkliklo veliko začudenje in hvalenost; čutil sem se, da more biti ženska tako srčna in vrta; bil sem hvaležen za ljubezen, ki mi jo je izkazala in zapečatila s svojim življenjem. Ker me je Otomi ljubila, si je izvolila to strašno smrt; ker me je tako silno ljubila, je želela raje umreti ob moji strani kot živeti v vsem veličastju in časti brez mene. Ko sem razmišljal o čudovitem njenem ravnanju, je kakor bi trenil, nova svetloba razsvetlila moje sree in bil sem ves drugačen, izpremenjen do nje. Čutil sem, da mi nobena ženska ne more biti tako draga, kakor ta veličastna ženska, da, niti moja zaročenka. Čutil sem — ne, kdo more povedati, kaj sem čutil? Samo toliko se zavedam, da so me zalile solze in mi teklo po pobarvanem obrazu; in obrnil sem glavo, da bi jo videl. Ležala je na levi strani, kolikor so ji dopuščale roke; dolgi lasje so se ji valili z žrtvenika na tlak, kjer so obležali, in njen obraz je bil obrnjen proti meni. Bil je tako blizu mojega, da ni bilo za palec prostora med našimi ustnicami.

»Otomi« sem zašepetal, »poslušaj me. Ljubim te, Otomi.« Videl sem, kako so se ji pri dvigale pod sponami in rdečica se ji je prikazala na čelu.

Madeži

od redečega vina, sadja, črnika, kave, čokolade (vsi razen madežev od rje)

izginejo

če kuhaš perilo pol ure

v RADIONU,

ali če se obleka namaka i uro v vroči raztopini.

Praga. Devize: Lira 151.42, Zagreb 59.32, Pariz 133.52, London 163.27, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Zagreb. 7% invest. posoj. 83-84, agrari 97.5-48, vojna odškodnina 354.25-355, Hrv. e.k. 100-101, Kred. 102-105, Hipobanka 59 den., Jugobanka 97.5-98, Pračednina 800-900, Ljublj. kredina 148 den., Sečerna 430-450, Gutmann 250 den., Sloveks 114 den., Slavonija 32-34, Trbovlje 350-352.50, Vevče 120-135.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 81 den., vojna odškodnina 355 den., zastavni listi 20-22, Celjska 195-198, Ljublj. kred. 148 den., Merkanilna 98-100, Pračednina 895 den., Kred. zavol 170-180, Strojne 105 den., Trbovlje 345 den., Vevče 120 den., Stavna 55-65, Dr. 104 den.

Dunaj. Pošt. savska-jadrana 79.90, Živno 77.50, Alpine 39.15, Kranjska industrijska 47.50, Trbovlje 45.00, Hrv. esk. 13.00, Leykam 12.30, Mundus 119.00, Slavonja 3.96.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Hrašovi plohi od 90, 110, 130 mm-53, od 60, 70, 80 mm, od 200 m največ do 3 m, feo vag. nakl. 1100 bl. Hrašovi plohi (Quelees) 133-141, 150-161, 166-151, 183-151, 200-151, 217-151, 233-151, 250-151, 266-151, feo vag. nakl. post. 85 bl. Bukovi parji ni-frizl 6-25-240, feo vag. meja 800 bl. Trami merkanilni, od 8-8-13-16, od 4-6 m, feo vag. nakl. post. 1 v. 210-210, zaklj. 270.

Žito in poljski prideški: pšenica, 75-76, feo vag. nakl. posajaj 295 (blanco); pšenica sremaka 74 kg, feo vag. nakl. post. 290 bl.; koruza umetno sušena, feo vag. nakl. post. 152.50 bl.; koruza nova, času primerno suha, feo vag. nakl. post. 145 bl.; koruza nova, času primerno suha, za januar, feo vagon naklad. postaja 150 (bl.); oves feo vag. nakl. post. 165 bl.; otrobi drobnji, feo vag. nakl. post. 120 bl.; fižol beli, 3-4%, feo vag. nakl. post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3-4%, feo vag. nakl. post. 175 (bl.).

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Cetrtek, 30. decembra: JOY, Red A.
Petek, 31. decembra: Zapirto
Sobota, 1. januarja ob 15. uri: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.

Nedelja, 2. januarja ob 15. uri: TRIGLAVSKA BAJKA. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven. — Ob 20. uri: STALNI GOST, BOUBOUROCHE. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.
Ponedeljek, 3. januarja: Zapirto.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Cetrtek, 30. decembra: COSI FAN TUTTE, Red E.
Petek, 31. decembra: Zapirto
Sobota, 1. januarja ob 15. uri: PRODANA NEVESTA. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven. — Ob pol 20. uri: GROFICA M'ERICA. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.
Ponedeljek, 3. januarja: ZIDINJA, Red B.

Mariborsko gledališče

Cetrtek, 30. decembra ob 20. uri: MANON, Ab. C.
Kuponi.

Petek, 31. decembra ob 15. uri: TRNJULČICA.

Orkestra predstava »Trnjulčica«. Na Silvestrovo dne 31. dec. popoldne ob 15. uri se vpizori prvič v letošnji sezoni lepa in zabavna orkestra igra z godbo in petjem »Trnjulčica«, ki je pri lnskih vpizori val dešegla zelo lep uspeh in vsakikrat privabila nešteto mladih in velikih gledalcev. Poudarjamo, da bo pri predstavi silvestrovo »Trnjulčica« čakalo deco veliko in zabavno presenečenje.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 2. januarja: HANICE POT V NEBESA.
Začetek ob 3. uri popoldne.

Glasba

Klavirski koncert slovenske pianistke gđ. Karmele Kocovel, ki studira klavir na umetniški šoli v Monakovem, se vrli v Ljubljani v ponedeljek dne 10. januarja 1927 v Filharmonični dvorani. To je prvi nastop slovenske umetnice v ljubljanski koncertni dvorani.

Knjige in revije

»Marijin list«, izšla je pred par dnevi zadnja, nov-decemberska številka. Vsebinata: Vsem prijateljem »Marijinega lista«, Brezvrdežna Devica, Jesenske misli, Cerkevno leto, »Ona je vendar moja Marija«, Sv. František Ksaverij, Prava sveta, V težni noči, Marija, — rojstvo Gospodovo, Lep vrgled, Advent, Sveta noč sv. Františka Asiškega, Nesreča spametuje, Veliki dogodki leta 1926, Praznik Kristusa Kralja, Zlate jagode, Kačičeni po življenju, Glasi iz doma in sveta. — »Marijin list« je edini prekmurški katoliški list. Za seboj ima precej lepo 22 letno tradicijo. Srečda sta mu svetovna vojna in povojni precej škodovala in se še redki ni mogel dvigniti do prejšnje višine. Vsa lea svojega obstoja je bil branitelj verosti, narnosti in jezika prekmurškega ljudstva in že s tem zasluži, da se ga oklepamo in ga skrbno dvigati, da bo popolnoma odgovarjal zahtevam modernega časa.

Savremena Opština, zvezek za december, strokovni časopis za vsestranski napredek naših mest in vasi, kakor tudi samouprav volbe, je dostičan s sledočjo vrio interesantno vsebino: 1. Smisel samouprave od dr. Miloslava Stojadinoviča. 2. Samouprava in avtoritete od dr. Lazarja Markoviča, naređnega poslanca in bivšega ministra. 3. Otčinska samouprava od dr. V. Marinkoviča, bivšega ministra. 4. Za svobodno občino od Svetozarja Pribečevića, bivšega ministra. 5. Kaj je občina? od dr. A. Korošca, bivšega ministra. 6. Vas in mesto od J. M. Jovanoviča, bivšega ministra. 7. O organizaciji naše komunalne službe od Draglje Lapčevića. 8. Samoupravno financiranje v l. 1925. od Milorada Tesića. 9. Komunalni davek na povečanje nezaposlene vrstnice posvešvom od Draglje Lapčevića. 10. Prehod iz samouprave v državno službo od dr. Leze Kostića. 11. Občina in zdravstvena služba od dr. Sime St. Petroviča. 12. Vas in mesto v Južni Srbiji od Dragana Milčevića. 13. Socialni razvoj Splita od dr. Krunoslava Bogo. 14. Upravičevanje naselij od dr. Miloslava Stojadinoviča. 15. Belgrad, dva do trije momenti iz njegove komunalne politike od dr. Dušana Papića. 16. Nehaj o gradnji ulic v Belgradu od dr. Čede Gjurjevića. 17. Važnejše odločbe Državnega sveta. 18. Ocene. 19. Razno. Uredništvo in uprava »Savremene Op-

Sir H. Rider Haggard:

76

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

V tistem hipu so me na znamenje velikega duhovna njegovi pomočniki zgrabili in strgali z mene še tiste dele krasnega oblačila, kolikor mi ga je ostalo, podobno kakor skubijo hudobni dečki žive pliče, da sem bil popolnoma brez vsega; samo barva mi je ostala na telesu in kos platna okrog ledij. Tedaj sem se zavedel, da je prišla moja zadnja ura; in čudno, obenem s to zavesitjo me je privikrat tisti dan prešinil pogum in bil sem vesel ob misli, da bom kmalu prost svojih rabljev. Obrnil sem se proti Otomi, da bi se z razločnim glasom poslovil od nje; v silno svoje začudenje pa sem opazil, da so ž njo ravnali, kakor z menoj; strgali so ž nje vsa krasna oblačila, da ni imela na sebi drugega kot svojo lepoto, valovite lase in vezeno srajco iz bombaževine.

»Ne čudi se, Tjule«, je rekla s tihim glasom odgovarjajoč na vprašanje, katerega moj jezik ni hotel izreči, tvoja žena sem in tam je naša zakonska postelja, prva in poslednja. Dasi me ne ljubiš, umrjem s teboj tvoje smrti in ob tvoji strani, do česar imam pravico. Rešiti te nisem mogla, Tjule, ampak vsaj umrjem lahko s teboj.

V tistem trenutku ji nisem odgovoril; moje začudenje mi je zavezalo jezik in preden sem mogel govoriti, so me duhovniki vrgli na žrtvenik; že drugič sem ležal na njem. V tistem hipu je glasen krik, ki

je bil silnejši in daljši kot vsi drugi doslej, oznanjal, da so Španci prodrali do poslednje ploščadi na piramidi. Čim so naravnali moje telo na sredno velikega žrtvenika, so položili poleg mene kneginjo Otomi tako blizu, da sva se dotikala; jaz sem moral ležati na sredini in tako ob strani ni bilo veliko prostora za njo, ker še ni bil prišel pravi trepetek žrtvovanja, so naju duhovni zvezali z vrvičami, katere so privezali k bakrenim obročem v tlaku, in opazovali boj. Tako sva nekoliko minut ležala drug poleg drugega; v mojem srečju je vzkliklo veliko začudenje in hvalenost; čutil sem se, da more biti ženska tako srčna in vrta; bil sem hvaležen za ljubezen, ki mi jo je izkazala in zapečatila s svojim življenjem. Ker me je Otomi ljubila, si je izvolila to strašno smrt; ker me je tako silno ljubila, je želela raje umreti ob moji strani kot živeti v vsem veličastju in časti brez mene. Ko sem razmišljal o čudovitem njenem ravnanju, je kakor bi trenil, nova svetloba razsvetlila moje sree in bil sem ves drugačen, izpremenjen do nje. Čutil sem, da mi nobena ženska ne more biti tako draga, kakor ta veličastna ženska, da, niti moja zaročenka. Čutil sem — ne, kdo more povedati, kaj sem čutil? Samo toliko se zavedam, da so me zalile solze in mi teklo po pobarvanem obrazu; in obrnil sem glavo, da bi jo videl. Ležala je na levi strani, kolikor so ji dopuščale roke; dolgi lasje so se ji valili z žrtvenika na tlak, kjer so obležali, in njen obraz je bil obrnjen proti meni. Bil je tako blizu mojega, da ni bilo za palec prostora med našimi ustnicami.

»Otomi« sem zašepetal, »poslušaj me. Ljubim te, Otomi.« Videl sem, kako so se ji pri dvigale pod sponami in rdečica se ji je prikazala na čelu.

»S tem sem poplačana za vse«, je odgovorila in naine usnice so se združile v poljubu, prvem, in kakor sva mislila, tudi poslednjem. Resnica, tam na žrtveniku, pod nočem velikega duhovra in v senci smrti sva se poljubila; če je kdaj bil bolj čuden ljubavni prizor na svetu, ne vem, nisem še slišal o njem.

»Oj, poplačana sem za vse«, je rekla še enkrat; »z veseljem bi umrla še večkrat, da bi pričobila še en tak trenutek, in prosim bogove, da bi umrla, preden prekličeš svoje besede. Kajti vem, Tjule, da je še eno živo bitje, ki ti je dražje kot jaz, ampak sedaj ti je udanost indijanskega dekleta omečila sree in misliš, da jo ljubiš. Naj torej umrem v veri, da je sen resničen.«

»Ne govori tako«, sem odgovoril s težkim sree, kajti v tistem trenutku mi je prišla na misel Lili'a. »Svoje življenje žrtvuješ za mene, zavoljo tega te v resnici ljubim.«

»Moje življenje ni nič, tvoja ljubezen vse«, je odgovorila in se nasmejala. »Ah, Tjule, kakšen čar imaš, da si dosegel, da sem prišla jaz, hči cesarja Montezume, na žrtvenik bogov in to iz moje proste volje? Veš, ne želim si mehkejšje postelje; kako in kaj, bova kmalu doznala oha, in še več drugih stvari.«

Dva in dvajseto poglavje.

Zmaga križa.

»Otomi«, sem rekel kmalu nato, »kdaj naju umore- re?«

»Kedar bo ost solnčne svetlobe ležala v krogu, ki ga imaš narisane na prsih nad sree«, je odgovorila.

Priporočamo Ljudsko knjižnico ljubljanske knjižarne v Ljubljani 10. 12. 27 J. O. Curwood, Katan, veliki pes Kanadski roman 18 Din. vezan 30 Din — 20. 12. 27 Ed. About, Krati gora 18 Din. vezan 30 Din — 21. 12. 27 H. R. Haggard, Zlatanje zvezda 30 Din. vez 40 Din — 22. 12. 27 Otoka kapitana Grantia Popolovanje okoli sveta Roman v treh delih 48 Din. vez 58 Din

činec se nahajata v Vuka Karadžića ulici 11-I., Beograd. Letna naročnina znaša 200 Din, za ino-
zemstvo 260 Din. Posamezne številke 25 Din. Na-
ročnino za »Savremeno Opčino« sprejemajo vse
pošte v kraljevini na čekovni račun štev. 53.145
poštne hranilnice v Beogradu.

Za učiteljstvo

Učiteljsko društvo za kočevski okraj. V in-
formaciji sporočamo, da prijavitelje po-
šilje druge društvene obveznosti ter da ostanemo
do obnove zbora še vedno člani društva. — Za-
vršnik Alfonz.

Spori

Turistički klub »Skala« obvešča svoje člane
in prijatelje kluba, da se vrši Silvestrov večer v
Boh. Bistrici (Hotel Triglav). Polovična vožnja je
dovoljena v skupinah po 10 oseb. Skupni odhod
so s popoldanskim vlakom ob 14.45 zvezbo na
brzovlak z Jesenic in pa ob 19. uri Pozivljamo,
da se udeleženci vsaj 15 minut pred odhodom
vlaka zbero na glavnem kolodvoru. — Obenem jav-
ljamo, da se vrši 1. in 2. januarja smuški tečaj
za začetnike. Za izveščanje so predvidene večje
ture. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe! Odbor.

NAJBOLJŠI TEKAČI NA KRATEK RAZDALJE.

Lahka atletika na prostem je legla za nekaj
časa v grob, razen v deželah, kjer ji je podnebje
še ugodno. Rekord na kratke razdalje — 100 m,
200 m, 400 m letos niso bili nič izboljšani in ve-
ljuje se zmeraj tile: 100 m Paddock 10.4 (letos tu-
di Körning 10.4, če bo mednarodno priznana); 200
m Paddock 20.8; 400 m Liddell 47.6. Olimpijski
rekord 100 m ima Lippincott in Abrahams 10.6,
200 m Scholz 21.5, 400 m Liddell.

Skoraj v vseh važnejših sportnih deželah je
rekord na 100 m že pod 11 sek. 200 m med 21 in
22, 400 m pod 50, ali pa vsaj ne dosti čez označeni
čas. V devetih deželah so teki 100 m letos v 10.8,
v sedmih 200 med 21.4 in 22.2 (21.4 Amerikanec
Sharkey, 21.6 Nemec Körning), v šestih 400 m pod
50 (Amerikanec Kennedy 48.4).

MUZEJ ZA TELESNE VAJE V BERLINU.

Sportno gibanje na Nemškem je dobilo mu-
zej, majhen sicer, a poln vsebine, kal za bodo-
čnost, ko bo zrasel iz njega velik državni zavod.
Pri otvoritvi so poudarjali vzgojni pomen na novo
odkrite olimpijske misli za telo in duha vsakerega
naroda. Načrtov je vse polno: hočejo ustanoviti
arhiv za telesne vaje, hočejo karkoli skupaj z
državno knjižnico, z državnim filmskim arhivom,
z umetnostjo, literaturo, z glasbo in seveda tudi s
sportnim zdravništvom, ki naj nas varuje pred pre-
tiravanjem. V šesih sobah muzeja je spravljeno
vse, kar se tiče zgodovine telesnih vaj — stari,
srednji in novi vek —, higijene, gradbe sportnih
igrišč, sportnega orodja, umetnosti, klubov, mla-
dinskih zavetišč itd.

MAC NAMARA.

Šestdnevne dirke se nam sicer ne dopadejo,
vendar pa udeležencem ne moremo odreči veli-
kanske energije in vztrajnosti. In Avstralec Re-
gie Mac Namara je med najuspešnejšimi tovrstni-
mi dirkači. Zadnje omenjeno newyorško šest-
dnevno dirkanje je bila že 48. šestdnevna bitka,
ki jo je vojeval ta železni mož. 288 dni svojega
življenja je prevozil Mac Namara kot šestdnevni
dirkač, čeprav v naslednjih. Od teh 48 dirk je bil
Namara v 30 ih med prvimi štirimi zmagovalci.
Nov rekord je napravil lani in letos, ko je tekmo
zimsko sezije sedemkrat tekmoval v šestdnevni
dirkah: v novembru 1925 v Chicago, v decembru
1925 v New Yorku, dec-jan. 1925-26 v Bruslju, jan.
1926 v Berlinu, febr. 1926 spet v Chicago, marec
1926 v New Yorku, april 1926 v Parizu. V tem času
se je peljal čbenem še iz Amerike v Evropo, nazaj
v Ameriko in spet v Evropo. V statistiki medna-
rodnih šestdnevni dirkačev je Mac Namara osem-
krat na tretjem in štirikrat na četrtem mestu. Pri-
znali so mu 90 točk; Goulette, ki je na drugem
mestu, so priznali 70 točk, Rütu, na tretjem me-
stu, pa 62. Prvič je nastopil Mac Namara kot šest-
dnevni dirkač v Sydneyu leta 1912., kjer je sku-
paj s Corryjem dobil tretje mesto. V New Yorku je
zmagal šestkrat, v Chicago trikrat, v Sydneyu en-
krat in v Berlinu enkrat. To so res prvovrstni
uspehi.

Turistika

Sv. Gora pri Litiji. K proslavi dograditve
nove planinske koče na Sv. Gori pri Litiji so vab-
ljeni vsi planinci. Proslava se vrši na novega leta
dan. Skupen odhod udeležencev je od vlaka ob
pol 9. uri s postaje Sava. Pot je tudi sedaj brez
vsake nevarnosti. Od postaje do vrha, ki je visok
849 m, je samo 100 minut zmerne pešhoje. Ude-
ležite se vsi našega »planinskega rajanja«.

Polzvedovanja

Gospod, ki je v gorenjskem vlakcu v II. raz-
redu pozabil palico, jo dobi pri portirju na juž-
nem kolodvoru

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 29. decembra 1926. Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Baro- meter	Toplotn v C	Rel. vlažn v %	Veter in brzina v m	Oblač- nost 0-10	Vrsta padavin	Najvišja temp	Najnižja temp
čas	čas					ob opazovanju	v mm (v h)	
Ljubljana (dvorec)	7	756.4	-0.8	93	N 0.5	10	megla	0.1
	8	756.3	-0.6	93	N 1	10	megla	
	14	755.3	1.4	89	NE 0.5	9	škrop	
	21	756.9	-1.1	97	NE 1.5	10	megla	
Maribor		753.7	1.0	100	NW 5	10	megla	0.3
Zagreb		755.3	-2.0	100	SE 1.5	10	megla	
Belgrad	8	755.9	0.0	97	S 1.5	10		2.0
Sarajevo		757.3	0.0	96	mirno	10	po snegu	8.0
Skopje		756.8	4.0	98	m rno	10		5.0
Dubrovnik		755.4	8.0	83	mirno	9	dež	44.1
Split		754.6	9.0	80	NNE 1.5	9		13.0
Praga	7	751.1	2.0	—	W 1.5	10	dež	1.0

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm)
prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755
do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za četrtek, dne 30. decembra 1926: Spremenljivo vreme, tem-
peratura do 1000 m nad 0° C, v enem do dveh dneh bo morda znova pritisnil mraz iz
severovzhoda.

Povpr. barom. nižji ko včeraj za mm 5.5.

Naznanila

Silvestrov večer priredita politični odbor
SLS in prosvetno društvo v Šiški v petek dne
31. dec. ob 8. uri zvečer v gostilni ozir. salonu
Reininghausa (Valjavec). Na sporedu so solospel-
vi, komični prizori, godba, alegorija, šaljiva po-
šta, lepo na konkurenca itd. Pridite vsi, ki Vam
je na tem, da se v radosti poslavljate od starega
leta!

Pevsko društvo »Krkovo-Trnovac« priredi
dne 31. decembra t. l. ob pol osmih zvečer v go-
stilniških prostorih g. Pelca v Kolesiji Silvestrov
večer. Na sporedu je poleg tombole, alegorije in
dr. tudi komična igra »Dva gluha«.

Pregled vremena od 21. do 27. decembra 1926.

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

21. Stranski niz. tlak nad Jadranom traja in
ne izliva ne močnih vetrov ne padavin (Zadar
754). Baltiški nizki tlak (Berlin 749.6, Budimpešta
755.7) napreduje ob vzhodnem robu zahodnega viš-
jega proti Panonskemu bazenu — Madjarski nižavi
z zmerno močnimi strujami, s snegom, ki že po-
kriva sosedne severne krajine naše države. Toplota
pri nas pada dalje, posebno v ljubljanskem meglo-
vitom okrožju (4.6° C pod ničlo).

22. Baltiška depresija se odpravlja k Crnemu
morju; sev. zah. visok tlak (hladen val) s snegom
pa k nam. V NW SHS je meglovito, v NE SHS sne-
ženo. Toplota pada.

23. Hladen val pritiska z veliko silo iz Norve-
gije proti jugu (786). Stranska jadranska depresija
še ni zapustila položaja; v njo se izteka močan se-
verovzhodnik — bora. V Sloveniji in sosedni Hr-
vatski je vedro, drugod večinoma oblačno, pa tudi
snežno. V splošnem temperatura v SHS ne kaže
izprememb.

24. Hladen val — vis. tlak je zajel s široko
fronto tudi našo državo in jo pokrili s tanko snežno
odejo. Vetrovi so severovzhodni in živahni na Ja-
dranu v bližini tamk. niz. tlaka. Toplota nazaduje.

25. Hladen val gospodari vsej Evropi, tlak
njegovega jedra v Ukrajini je še poskočil; bori v
Primorju daje novih moči, ravno tako tudi balkan-
ski kosovi. V Sloveniji trosi živahen severovzhod-
nik novega snega, toda ne v preobilni meri. To-
plota v SHS razen Primorja povsod nizka (ca. 5° C
pod ničlo), najnižja v Sarajevu — 10°.

26. Položaj vis. tlaka — hlad. vala — neizpre-
menjen, zrač. tlak pri nas se še krepi. Na doljem
Jadrnu je vreme preobrnilo, postalo je z večjim
široko toplote in deževno. Splošno prevladuje obla-
čnost, v vzh. države še sneži, kjer je danes mrzlejšje
(Sarajevo — 12°).

27. Središče moč. tlaka prestopa na Crno mor-
je. Od jugozah. se nam bliža obsežna atlantska
depresija (Ljubljana še 775.9, Messina 763.6, Ma-
drid že 756.9) s padavinskimi in toplejšimi dnevi.
Široko, ki je v doljem Jadranu naznanjal njen
prihod že včeraj, je danes pojačen zavzel vso ja-
dransko kotlino, donesajoč Primorju nekoliko kap-
ljice. Mraz je popustil radi tega pri nas za 2—3°.
vendar še znaša državni minimum — 7° C. Povečini
je delno solučno v NW in N Evropi.

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi	-19	-13	-13	-13	-26
Leningrad	—	-11	—	-13	—
Moskva	—	—	-12	-6	-10
Stockholm	-2	-8	-8	-6	-10
Varšava	-1	-7	-13	-17	-3
Budapest	-1	1	-4	-8	-10
München	-1	-3	-7	-8	-13
Berlin	1	1	-5	-6	-5
Seydisfjord	—	8	8	7	—
London	1	1	1	1	5
Paris	-1	1	1	-4	-3
Lyon	—	0	-4	-5	—
Madrid	1	1	—	—	-4
Rim	4	-2	5	2	—
Alaccio	12	—	5	2	—
Messina	10	10	12	11	—
Sofija	-3	-10	-7	—	-6
Bukarešt	-2	-4	-4	—	-9
Odesa	—	-8	-7	-8	-5

Išče se za rudarsko podjetje

elektrotehnik

s. prakso pri električnih centralah, slabe in jake
napetosti, kakor tudi pri telefonu, montaži in
pogonu. — Ponudbe s prepisi spriceval naj se
naslove na: SLAVKO SINGER — BEOGRAD,
Knez Mihačeva ulica broj 47. 8928

Znižane cene in največje skladišče dvo-
koles, motorjev, li-
valnih strojev, otro-
ških vozičkov, vsa-
kovrstnih nadome-
stnih delov, pneu-
matike. Posebni oddelek za popolno popravilo, ema-
ljanje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov
šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceniki
franko. »TRIBUNA« — F. B. L., tovarna
dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana Karlovska 4

Pri želodčnem katarju

oziroma bolečinah in tiščenju v že-
lodcu, želodčnem krču, kislem izpa-
hovanju in bljuvanju učinkuje sijajno
Hočevarjev želodčni prašek.

Škatla z natančnim navodilom
20 Din. Izdeluje in razpošilja samo:
LEKARNA MR. STANKO HOČEVAR, VRHNKA 23
(Dobi se tudi v lekarni pri sv. Roku v Šiški.)

20% ceneje

vsa naročila po meri in popravila pri

Franc Szantner, Ljubljana
Šelenburgova ulica 1

prvovrstna specialna izdelovalnica čevljev za
občutljive in bolne noge.

DIJAKE

sprejema boljša rodbina v
vso oskrbo, v dobro nad-
zorstvo. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 8996.

Služba ORGANISTA in CERKVENIKA

se odda v Goričah nad
Kranjem. Plača v biri, v
denarju, stoltnini; pristo-
ben tudi popravi na isti.
Ponudbe s pogoji naj se
pošljejo takoj na Pero S.
Vukotič, Podgorica, Crna
gora 8926

GATERMOJSTRA

iščem za takoj za žago-
venecijanko, ki ie sposo-
ben tudi popravi na isti.
Ponudbe s pogoji naj se
pošljejo takoj na Pero S.
Vukotič, Podgorica, Crna
gora 8926

Učenko sprejme tvrd- kaj MAKS

ŽARGI, Kamnik. 9011

Oddam stanovanje

1 soba z balkonom, ku-
hinja in pritlikel. Mart.
Potrč, Zelena jama (n. h.).

GOSPODIČNO

začetnico za pisarn. po-
sle sprejemno takoj. —
Ponudbe z zahtevami na
upravo pod »Marjiva«.

Zakonski par brez otrok

išče SOBO s številnim; gre
tudi za hišnika. Na-
slov v upravi pod št. 8993

Meblovana soba

lepa, prostorna, s poseb-
nim vvhodom in električno
lučjo — se takoj ODDA.
Sp. Šiška, Gasilska c. 3.

Naprodaj sani

dobro ohranjene, s 4 se-
deži, po nizki ceni. Več
se poizve v trgovini H.
KUŠAR, Rožna dolina.

Inserirajte

V

»Slovenca«!

Prodaj čevljar, stroj

Singer-cylinder, malo rab-
ljen. — Komenskega ul. 26.

PRODAM

3 dvojna, ca. 1.50x2.80 m
nova, velika OKNA iz
mecesnovine, več VRAT,
1 stekleno STENO pribl.
6 m dolgo, z nihali, vrati
(Pendeltür), 1 stekleno
STENO 2.20 m dolgo. —
Izve se pri Ing. RUDOLF
TREO, Ljubljana, Gospo-
svetska c. 12, od 1—12.

»Mladika«

trije letniki novo vezani,
naprodaj. — Ponudbe na
podružnico uprave »Slo-
venca« v CELJU — pod
sifro »Mladika«. 9987

Snežne čevlje in galoše

popravlja Avg. ŠKOF
— Ljubljana, Borštnikov
trg 1 (za dram. gledišč).

Čevljarji!

Kupujem na debelo tkane (teksane) čevlje
20/30, zbite čevlje iz ovčje kože, boksa ali
teletine 23/35, sandale tkane 20/30 in zbi-
te 22 do 45, komodne čevlje usnjate z
elastiko 36 do 45, tkane ali šivane. — Po-
nudbe naj se pošljejo takoj pismeno na
upravo »Slovenca« pod št. 8930.

Iz starega v novo leto

stopite le v najboljših »DOKO«-
ČEVLJIH. Nikar ne kupujte slabih
čevljev, ker se Vam nudijo najboljši
po nižjih cenah, kakor pa slabi in to le

v trgovini »DOKO«

Prešernova ul. 9, dvorišče.

Potrži globoke žalosti naznanjamo
vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
tužno vest, da je ljubljani soproj
in dobri oče, gospod

Matej Trpin

slikar

previden s sv. zakramenti danes, dne
28. decembra po dolgi in mučni bolezni,
mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši
31. decembra ob pol 4 popoldne iz hi-
ralnice sv. Jožefa na pokopališče pri
Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. decembra 1926.

Žalujoča rodbina TRPIN.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob nenadomestljivi
izgubi nepozabnega soproga in očeta,
gospoda

Josipa Lužarja

izrazili svoje sožalje in ga spremili na
njegovi zadnji poti, izrekamo najiskre-
nejšo zahvalo. Nadalje se zahvaljujemo
darovalcem krasnih vencev, pevskemu
zboru in gospodu govorniku za izkazano
mu zadnjo čast.

V Ptuj, dne 28. decembra 1926.

Žalujoci ostali.

Zahvala.

Zahvaljujem se najtopeje tem
potem prečast. duhovščini, vsem
društvom, pevcem in ostalim
udeležencem, ki so spremili mo-
jega soproga k večnemu počitku,
kakor tudi vsem onim, ki so mi
izrekli svoje sožalje.

Rakek, dne 29. decembra 1926.

Josipina Steržaj.

EDVARD VIDIC, šol. upravitelj, naznanja v svojem, kakor
tudi v imenu svojih sinčkov BRANKOTA in ZVONKOTA in
vseh ostalih sorodnikov pretresljivo vest, da je njegova nadvs
ljubljena soproga in predobra mamica, hčerka, sestra, teta in
svakinja, gospa

ANA VIDIC

dne 28. decembra t. l. ob 11. uri zvečer po kratki in mučni bo-
lezni mirno v Gospodu zaspala.
Blago pokojnico prepeljemo dne 30. decembra t. l. iz drž.
bolnice v Ljubljani v Reteče, od koder se bo vršil pogreb v
petek dne 31. decembra t. l. dopoldne na farno pokopališče.

Reteče pri Stari Loki, dne 29. decembra 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.